

326.777

23 319/eln. fbü. 1940. sz. körrendelethez. Honvédségi Közlöny 16. sz.

A—46.

BECSÜLETÜGYI SZABÁLYZAT

**A M. KIR. HONVÉDSÉG ÉS A M. KIR. CSENDŐRSÉG
SZÁMÁRA**

ÉRVÉNYES 1940. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 1.-TŐL.

A M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTERIUM KIADVÁNYA

**BUDAPEST
STADIUM SAJTÓVALLALAT R.-T. NYOMDAJA
1940**

A – 46.

BECSÜLETÜGYI SZABÁLYZAT

**A M. KIR. HONVÉDSÉG ÉS A M. KIR. CSENDŐRSÉG
SZÁMÁRA**

ÉRVÉNYES 1940. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 1.-TŐL.

A M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTERIUM KIADVÁNYA

*Honvédelmi Min. 1940. X. 25.
Sihlássy Elemér*

BUDAPEST
STADIUM SAJTÓVÁLLALAT R.-T. NYOMDAJA
1940

I. FEJEZET.

Általános rendelkezések.

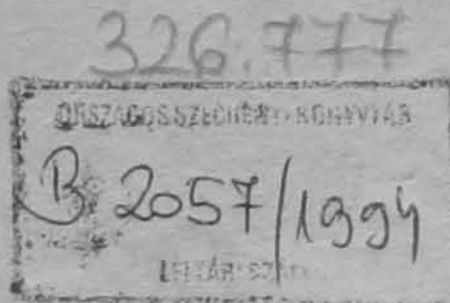
A becsületügyi eljárás célja és tárgya. 1. §.

1. A becsületügyi eljárás célja mind a tisztiállás közös becsületének, mind az egyes tisztek becsületének megóvása és épségben tartása.

2. Becsületügyi eljárásnak akkor van helye, ha tiszttel szemben olyan magatartás (cselekmény vagy mulasztás) gyanuja merül fel, amely nem egyeztethető össze a tisztiállás közös becsületével, vagy a tiszt becsületével és ezért kérdésessé válik, vajjon az illető tiszt a tisztiállás közös becsületének sérelme nélkül rendfokozatában meghagyható-e.

3. Csupán fegyelmi megtorlásnak van helye a tisztiállás közös becsületét, vagy a tiszt becsületét csak kisebb fokban érintő magatartás esetén, amidőn tehát már eleve kétségtelenül megállapítható, hogy az vétkeséget kimondó becsületügyi határozatot amúgy sem vonhat maga után.

Ily esetben fegyelmi fenyítést az állományviszonyra (Szolg. Szab. I. R. 640. pont), valamint az elévülésre (Szolg. Szab. I. R. 643. pont) vonatkozólag egyébként fennálló korlátozásokra való tekintet nélkül ki lehet szabni.

Stádium Sajtóvállalat Rt.

Felelős: Györy Aladár igazgató.

2. §. A becsületügyi szabályzat hatálya.

1. A becsületügyi szabályzat rendelkezéseinek a m. kir. honvédség és a m. kir. csendőrség valamennyi tisztje és tisztjelöltje állománycsoportjára és állományviszonyára való tekintet nélkül alá van vetve.*

2. A „tábornokok“, „törzstisztek“ és „főtisztek“ megjelölés alatt e szabályzatban nem csupán a katonállománynak, hanem a többi tisztikarnak hasonló állású egyéneit is értjük.

3. Tiszten a jelen szabályzatban mindenütt tisztjelöltet (zászlós és hasonlóállású) is érteni kell.

3. §. Megelőző bűnvádi eljárás után becsületügyi elbírálás.

1. Katonai vagy polgári bűnvádi (ügyészi), továbbá rendőri vagy polgári fegyelmi eljárásnak akár ítélettel, akár megszüntető végzéssel, félretételi határozattal történt jogerős befejezése után az illető tisztnek a bűnügyi stb. iratok tartalma alapján terhére róható mindennemű cselekményét vagy mulasztását becsületügyi szempontból is mindig el kell bírálni.**

2. Ilyenkor a bűnvádi eljárás keretében már elbírált magatartás (cselekmény vagy mulasztás) miatt becsületügyi eljárásnak csak akkor van helye, ha a 4. §-ban részletezett esetek egyike sem forog fenn és az említett magatartás természeténél fogva a közös állásbecsületet, vagy az illető tiszt egyéni becsületét oly fokban látszik érinteni, hogy kérdésessé válik, vajjon az érdekelt tiszt

* A honvéd lelkészek az A—19., a honvéd tisztviselők és tisztviselő jelöltek az A—8., a karpaszományosok pedig az E—36. jelzésű szabályzat hatálya alá tartoznak.

** Az egyenruhaviselési jog időközben való esetleges felfüggesztése tekintetében a Szolg. Szab. I. R. 335. pontja tartalmaz rendelkezéseket.

a tisztiállás közös becsületének sérelme nélkül rendfokozatában meghagyható-e.

3. A bűnvádi eljárás során el nem bírált magatartás (cselekmény vagy mulasztás) tekintetében az 1. §. rendelkezései mérvadók.

4. Megelőző katonai bűnvádi eljárás után az érdekelt tiszt magatartásának a jelen §. alapján becsületügyi szempontból való elbírálására mindenkor a bűnvádi üldözés elrendezésére illetékes parancsnok, megelőző polgári bűnvádi stb. eljárás után pedig a 6. §. szerint jogosult parancsnok hivatott.

Rendfokozatból elbocsátás becsületügyi eljárás nélkül. 4. §.

1. Becsületügyi eljárás mellőzésével közigazgatási úton kell rendfokozatából elbocsátani azt a tisztet,

Büntető-
bírószági
eljárás
után

I.

akit a polgári büntető bíróság

a) büntett.

b) az 1913:XXXIV. t.-c.-be* ütköző vétség, az 1921:III. t.-c.-ben** meghatározott, vagy az állam iránti hűség kötelmeit sértő bármely más vétség,

c) szemérem elleni vétség,

d) nyereségvágyból eredő vétség vagy kihágás miatt jogerősen elítélt;

II.

akit a polgári büntetőbírószág hivatalvesztésre, a politikai jogok gyakorlatától való felfüggesztésre, vagy a viselt hivatal vagy állás, illetőleg az ügyvédség elvesztésére jogerősen elítélt;

* A király (államfő) megsértéséről és a királyság intézményének megtámadásáról szóló törvény.

** Az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló törvény.

III.

akire megelőző katonai vagy polgári *bűnvádi eljárás* során az I. pontban részletezett cselekmények vagy mulasztások valamelyike *rábizonyult* ugyan, de emiatt őt elévülés, magánindítvány hiánya vagy visszavonása, kegyelmi vagy közkegyelmi tény (pertörlés) folytán elítélni nem lehetett.*

2. Mindezekben az esetekben a becsületügyi elbírálásra jogosult parancsnok az általa beszerzett bűnperiratok alapján az illetékes becsületügyi választmánytól *véleményt* követel be abban a tekintetben, vajjon az érdekelt tiszt magatartása a közös állásbecsületet oly fokban érinti-e, hogy annak következtében rendfokozatában meghagyhatónak nem látszik és hogy kitüntetésait — elbocsátása esetén — neki meghagyják, vagy tőle elvonják-e.**

A jogosult parancsnok a becsületügyi választmány véleményét a bűnügyi iratok csatolása mellett és saját véleményének jelentésével szolgálati úton a honvédelmi miniszterhez terjeszti elő. Az előterjesztésre nézve az előjáró hadtest — hasonló állású magasabb — parancsnok, valamint a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) is állást foglal.

3. A honvédelmi miniszter az előterjesztést felülbírálja abban a tekintetben, vajjon az elbocsátásnak feltételei fennállanak-e és megfelelő esetben az *elbocsátásra* intézkedik, ha pedig a kellő feltételek fennforgása

* A polgári tisztviselői, továbbá ügyvédi, orvosi stb. kamarai fegyelmi eljárások nem tartoznak e §. hatálya alá, még akkor sem, ha azok eredményeképpen esetleg a viselt hivatal vagy állás elvesztésére hoztak jogerős ítéletet. Ily ügyeket a 3. §. értelmében kell elbírálni.

** A Btk. 55. §-a értelmében a hivatalvesztésre ítélt egyén belföldi rend- és díszjeleit, illetve a külföldi rend- és díszjelek viselésének jogosítványát is elvesztette, ezért ily mellékbüntetésre történt elítéltetés esetében a kitüntetések elvonása tárgyában intézkedésre nincs szükség.

híján és az eset természetéhez képest a bü. eljárás lefolytatását látja szükségesnek, a felterjesztett összes iratokat a bü. elbírálásra jogosult parancsnoknak visszaadja. Ez esetben a további eljárás a 3. §. értelmében történik.

Amennyiben *kitüntetések elvonása* iránt kell intézkedni, a honvédelmi miniszter megelőzőleg az Államfő legfelsőbb elhatározását kéri ki.

4. Ugyancsak nincs becsületügyi eljárásnak helye, ha megállapítást nyer, hogy valamely tiszt a beszámíthatóságot kizáró, korlátozó vagy csökkentő *kóros elmeállapotban* követett el kétségtelenül beigazoltan oly cselekményt, mely a közös állásbecsülettel össze nem egyeztethető, vagy a tisztállás tekintélyének súlyos sérelmére szolgált.

Elme-beletség vagy csökkent beszámíthatóság esetén

Ily esetben a bü. elbírálásra jogosult parancsnok beszerzi az ügyben esetleg már lefolytatott bűnvádi, fegyelmi stb. eljárás iratait, ilyenek híján pedig — az illetékes büv. útján — a bizonyítékok beszerzéséről és a *tényállás* pontos megállapításáról gondoskodik, azután — amennyiben *szakorvosi lelet* az iratok között még nem volna — az összes iratokat ennek beszerzése végett a honvédelmi miniszterhez közvetlenül előterjeszti.*

A honvédelmi miniszter a beszerzett szakorvosi leletet a jogosult parancsnokhoz ugyancsak közvetlenül juttatja vissza.

5. A szakorvosi lelet beérkezte után a jogosult pa-

* Szakorvosi lelet alatt mindig valamely honvéd (helyőrségi) kórház elmeosztályának két szakorvos által kiállított kórházi bizonyítványát értjük. A szakorvosi lelet és vélemény megszerkesztésére vonatkozó rendelkezéseket a 9. §. 4. p. tartalmazza. Az elmeállapot megfigyelésénél ellenőrző elmeszakorvos közreműködését meg lehet engedni. Az ebből felmerülő költségek azonban a kincstár terhére nem számíthatók fel. Eltérő vélemények esetén a m. kir. honvéd egészségügyi tanács véleménye a döntő

rancsnok beszerzi az illetékes becsületügyi választmány véleményét atekintetben, hogy

a) a cselekmény a közös állásbecsületet érinti-e és hogy — hasonló eseteket a tisztiállás becsület-védelme érdekében megelőzendő — az érdekelt tisztet rendfokozatából el kell-e bocsátani, vagy hogy

b) a cselekmény csupán a tisztiállás tekintély sérelmét jelenti-e és ezért elbocsátását egyelőre mellőzni lehetne-e, a tisztiállás tekintély védelme érdekében pedig mindaddig, míg elmebeli fogyatkozása fennáll, csak egyenruhaviselési jogát kellene-e megvonni.*

Amennyiben a becsületügyi választmány az érdekelt tiszt elbocsátását javasolja: *kitüntetéseinek* megtaggyása, vagy megvonása tekintetében is véleményt terjeszt elő.

6. A jogosult parancsnok a becsületügyi választmány véleményét *felülbírálás végett a tisztgyűlés* (23. §.) elé terjeszti** és ennek határozatát saját véleményével kiegészítve az összes iratok csatolásával szolgálati úton döntésre a honvédelmi miniszterhez előterjeszti.

Az előterjesztésre nézve az előljáró hadtest — hasonló állású magasabb — parancsnok, valamint a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) is állást foglal.

7. A honvédelmi miniszter az ily módon felülbírált előterjesztés alapján dönt abban a tekintetben, hogy az érdekelt tisztet rendfokozatából elbocsátassa-e vagy sem és döntéséből folyó egyéb intézkedéseit is

* Az egyenruhaviselési jog esetleges visszaadása tekintetében — újabb szakorvosi lelet alapján — a honvédelmi miniszter hivatott dönteni.

** A tisztgyűlésre az érdekelt tisztet megidézni és neki a becsületügyi választmány véleményét kiadni nem kell.

megteszi.* Egyebekben a jelen §. 3. pontjában foglalt rendelkezések ezekre az esetekre is érvényesek

8. Ha a tiszt beszámíthatósága tekintetében a már elrendelt bü. eljárás (előzetes megállapítás) folyamán merül fel kétely, a követendő eljárást a 9. §. szabályozza.

9. Ugyancsak nincs becsületügyi eljárásnak helye, **Tiszti (tisztjelölti) ki-nevezés megsemmisítése**
 a) ha utólag megállapítást nyer, hogy az 1. pont I. vagy II. alpontja alá tartozó elítéltetés alapjául szolgált bűncselekményt a tiszt még tisztte történt *kinevezése előtt* követte el, még ha elítéltetése kinevezése után következett is be, továbbá, ha a tisztte történt kinevezése előtt elkövetett cselekménye tekintetében az 1/III. pontban megjelölt esetek valamelyike forog fenn,

b) ha utólag megállapítást nyer, hogy a tiszt még ki-nevezése előtt olyan cselekményt követett el, amely nem illeszthető be ugyan az előbbiekben felsorolt keretek közé, de amely — ha azt mint tiszt vitte volna véghez — a szabályzat 1. §-a értelmében bü. eljárást vont volna maga után.

10. Mindezen esetekben a *tiszti* (tisztjelölti) *kinevezés megsemmisítésének* van helye.

11. Ily esetekben a bü. elbírálásra jogosult parancsnok beszerzi az ügyben esetleg már lefolytatott bü. vádi, fegyelmi stb. eljárás iratait, ilyenek híján — az illetékes büv. útján — a bizonyítékok beszerzéséről és a tényállás pontos megállapításáról gondoskodik, ugyanakkor a bü. választmány véleményét atekintetben köve-

* Tényleges állományba tartozó elmebeteg tisztnek (hasonlóállásúnak) rendfokozatból való elbocsátása mindenkör csak nyugállományba való helyezése után következhet be.

Nyugállományú tisztnek jelen §. 7. bekezdése értelmében közigazgatási úton való elbocsátása az 1921. évi XXXII. t.-c. (Katonai Ellátási Törvény) 15. §. k) pontja értelmében nyugellátását nem érinti.

teli be, vajjon az érdekelt tiszt kinevezésre — szolgáltonkívüli tekintetben — akkor is alkalmas lett volna, ha a szóbanforgó cselekmény vagy mulasztás már kinevezése előtt ismeretes lett volna.

Amennyiben a büv. az érdekelt tiszt kinevezésének megsemmisítését javasolja, kitüntetéseinek meghagyása vagy megvonása tekintetében is véleményt terjeszt elő.

12. A jogosult parancsnok a becsületügyi választmány véleményét, felülbírálat végett, a tisztgyűlés (23. §.) elé terjeszti* és ennek határozatát saját véleményével kiegészítve, az összes iratok csatolásával, szolgálati úton döntésre a honvédelmi miniszterhez előterjeszti.

Az előterjesztésre nézve az előljáró hadtest- — hasonlóállású magasabb — parancsnok, valamint a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) is állást foglal.

13. A honvédelmi miniszter az előterjesztést felülbírálja abban a tekintetben, vajjon a kinevezés megsemmisítésének feltételei fennállnak-e és megfelelő esetben tisztjelölt ügyében maga határoz, tiszt kinevezés megsemmisítése esetén, valamint a kitüntetések elvonása tekintetében pedig megelőzőleg az Államfő legfelsőbb elhatározását kéri ki.

14. Ha a honvédelmi miniszter, a kellő feltételek fennforgása híján, vagy az eset természetéhez képest a becsületügyi eljárás lefolytatását látja szükségesnek, a felterjesztett összes iratokat a becsületügyi elbírálásra jogosult parancsnoknak adja vissza, aki azután a bü. eljárás lefolytatására intézkedik.

* A tisztgyűlésre az érdekeltet megidézni és neki a becsületügyi választmány véleményét kiadni nem kell.

II. FEJEZET.

A becsületügyi eljárásról általában.

Becsületügyi eljárás megindítása.

5. §.

1. A becsületügyi eljárást vagy hivatalból, vagy a tiszt saját kérelmére lehet megindítani.

2. Mindenki jogosult, a tiszt pedig köteles bármely tiszt oly cselekményét vagy mulasztását, amely nézete szerint a tisztállás becsületébe ütközik, vagy a tiszt kar tekintélyének csorbítására alkalmas, az illető tiszt előljáró parancsnokságának (hatóságának) bejelenteni. Az ilyen jelentésben minden bírálat nélkül kizárólag a cselekmény vagy mulasztás tárgyilagos leírására kell szorítkozni. A jelentéstevőt a Szolg. Szab. I. Rész 111. pontjában meghatározott felelősség terheli. Tényleges katonai egyének a jelentést szolgálati úton teszik meg. Ez a bejelentési kötelezettség tisztnél önmagával szemben is fennáll.

Becsületügyi eljárás elrendelésére jogosult parancsnokok. 6. §.

1. Becsületügyi eljárás elrendelésére általában Általában jogosultak:

a) mindazok a magasabb parancsnokok, akik a fennálló jogszabályok értelmében a bünvádi üldözés elrendelésére illetékesek,

b) mindazok a katonaállományú parancsnokok, főnökök, vezetők stb., akiket szervei határozványok, szolgálati utasítások, vagy külön rendeletek a bü. jogosult parancsnoki jogkörrel felruháznak. Mindezek a jogszabályok azonban csak azt a katonaállományú parancsnokot, főnököt, vezetőt stb.-t ruházhatják fel jogosult parancsnoki jogkörrel, aki legalább törzstiszti rendfokozatban van és alárendeltjei felett a csapattest parancsnok fegyelmi fenyítő hatalmát gyakorolja.

Részle-
lezve 2. Az 1. pontban foglalt feltételek fennforgása mellett a bü. eljárás elrendelésére jogosultak:

I. Csapattestek (ezred, önálló zászlóalj és osztály), intézetek stb. parancsnokai:

csapattestük, intézetük, stb. állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt — bármely állománycsoportbeli — *főtisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a IX. alpont alatti parancsnok jogosult a becsületügyi eljárás elrendelésére.

II. Csendőrkerületi parancsnokok:

a csendőrkerület állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt — bármely állománycsoportbeli — *főtisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a IX. alpont alatti parancsnok jogosult a becsületügyi eljárás elrendelésére.

III. A hadtestparancsnokok:

a) a hadtestparancsnokság, továbbá az alárendelt alakulatok (parancsnokságok, csapatok, hatóságok, intézetek, stb.) állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt tényleges, úgyszintén a hadtest területén

állandó lakóhellyel bíró nemtényleges *főtisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben az I—II., illetőleg a IV—IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére, végül a nekik szervezetszerűleg ugyan alá nem rendelt, de „illetékes parancsnoki“ jogkörük alá tartozó mindama *főtisztek* ellen, akikkel szemben nem az I., vagy a IX. alpont alatti pk. jogosult a bü. eljárás elrendelésére,

b) a hadtestparancsnokság, továbbá az alárendelt alakulatok (parancsnokságok, csapatok, hatóságok, intézetek stb.) állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt tényleges, úgyszintén a hadtest területén állandó lakóhellyel bíró nemtényleges *törzstisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a IV—IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére, végül a nekik szervezetszerűleg ugyan alá nem rendelt, de „illetékes parancsnoki“ jogkörük alá tartozó mindama *törzstisztek* ellen, akikkel szemben nem a VIII/b., vagy a IX. alpont alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére.

IV. A légierők parancsnoka, valamint

V. A folyamierők parancsnoka:

a) törzsükhöz, továbbá közvetlen alárendelt alakulataik állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt *főtisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben az I., illetőleg a IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére,

b) parancsnoklásuk alatt álló alakulatok állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt *törzstisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a VIII/b., illetőleg a IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére.

VI. Magyarország Kormányzója katonai irodájának főnöke, a m. kir. honvéd vezérkar főnökének csoportfőnökei, a m. kir. honvédelmi minisztérium katonai főcsoport főnöke és katonaállományú csoportfőnökei:

a hozzájuk közvetlen beosztott, valamint a szervezetszerűleg alájuk rendelt alakulatok és osztályok állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt *főtisztek* és *törzstisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben valamely közöttes előjáró, vagy a VIII/b., illetve IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére.

VII. A m. kir. csendőrség felügyelője:

a) törzséhez, továbbá közvetlen alárendelt alakulatai (csapatok, hatóságok, tanfolyamok stb.) állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt *főtisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a II., illetve a IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére,

b) a m. kir. csendőrség állományába (nyilvántartásába) tartozó, vagy oda tartósan vezényelt összes *törzstisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a VI., illetve a IX. alpontok alatti parancsnokok (főnökök) jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére.

VIII. A m. kir. honvéd vezérkar főnöke:

a) az állományába tartozó, továbbá a neki közvetlen alárendelt alakulatok (parancsnokságok, csapatok, hatóságok, intézetek, tanfolyamok stb.) állományába tartozó, vagy oda tartósan vezényelt *főtisztek* és *törzstisztek* ellen, kivéve azokat, akikkel szemben valamely közöttes előjáró, vagy a IX. alpont alatti parancsnok jogosult a becsületügyi eljárás elrendelésére,

b) a tábornoki kar tagjai, tábornoki helyen beosztott ezredek, csapat- és intézetparancsnokok, végül

csapatparancsnoki fegyelmi fenytő hatalommal felruházott valamennyi parancsnok és vezető ellen, kivéve azokat, akikkel szemben a VII., illetve a IX. alpontok alatti parancsnokok jogosultak a becsületügyi eljárás elrendelésére.

IX. A bűnvádi üldözés elrendelésére illetékes parancsnokok:

megelőző katonai bűnvádi eljárás, vagy ügyeszi előzetes megállapítások után mindazok ellen, akikkel szemben az illetékes parancsnoki jogokat gyakorolták.

3. A parancsnokok jogosultsága mindenkor a szervezetszerű tagozás értelmében neki közvetlenül alárendelt tisztekre (Szolg. Szab. I. R. 63. pont), valamint a hozzájuk tartósan vezényeltre terjed ki, nem terjed ki azonban a tartósan elvezényeltre.

E rendelkezések alól kivételt képeznek azok az ügyek, amelyekben a parancsnok a 2./IX. alpont alapján gyakorolja a jogosult parancsnoki jogokat.

4. Ha egy és ugyanabban az ügyben több tiszt van együttesen érdekelve, tartozzanak azok bár különböző állománytestekbe, állománycsoportokba, vagy rangosztályokba, a parancsnoki jogokat és ezáltal az ügy egységes elbírálását az a parancsnok gyakorolja, aki az érintett tisztek rangban legidősebbjének jogosult parancsnoka.*

Eljárás,
ha több
tiszt van
együt-
lesen
érdekelve

* Ha egy becsületügyben tiszteken kívül karpaszományos is érintve van, magatartását — még az esetleges becsületügyi eljárás lefolytatása előtt — csapatparancsnoka által külön el kell bíraltatni. Célszerűségi szempontok fogják ily esetben meghatározni azt, hogy az elbírálás alapján esetleg szükséges — az E—36. jelz. Utasítás szerinti — bizottsági eljárás a tiszti becsületügyi eljárást megelőzze, vagy kövesse-e.

A két eljárást egyesíteni nem lehet.

5. Kétes esetekben a bü. jogosultság tekintetében a honvéd vezérkar főnöke dönt.

Áthelyezés 6. Becsületügyi eljárás alá vont tisztet az eljárás befejeztéig elvileg nem szabad áthelyezni. Ha azonban az állástekintély fenntartására irányuló kivételes és különös okok az áthelyezést mégis szükségessé teszik, a bü. jogosultság az áthelyezés megtörténtével önmagától megváltozik.

Kivételt képeznek azok az ügyek, amelyekben a becsületügyi eljárást, vagy egy már korábban folyamatba tett eljárás során szükségessé vált vádkiterjesztést a 2./IX. alpont alatti parancsnok rendelte el, mert ily esetben a bü. jogosultság az eljárás alatt álló tiszt áthelyezése esetén sem változik, illetőleg csak akkor változik meg, ha ezt a m. kir. honvéd vezérkar főnöke kivételes és különös körülményekre való tekintettel külön elrendeli és az ügyet egy más, illetékes parancsnoki jogkörrel felruházott parancsnok bü. jogosultságába átutalja.

Valamely becsületügynek az első bekezdés alapján az új jogosult parancsnoknak történt átadását — nyilvántartás végett — szolgálati úton a m. kir. honvéd vezérkar főnökének (a csendőrség felügyelőjének) be kell jelenteni.

7. §. A becsületügyi eljárás tagozódása, a jóváhagyásra hivatott parancsnokok, becsületügyek bejelentése.

Az eljárás tagozódása 1. A becsületügyi eljárás a jogosult parancsnoknak az eljárást elrendelő intézkedésével kezdődik és magában foglalja:

a) a becsületügyi választmány által megejtett ténymegállapításokat (*tényfelderítő eljárás*),

b) a tisztgyűlés határozatát a végtárgyalás szükségére, vagy a becsületügy fegyelmi befejezése tekintetében (*tisztgyűlés*),

c) a bü. tanács véghatározatát (*végtárgyalás*).

A becsületügyi eljárás az eljárás befejezésére, illetve jóváhagyására hivatott parancsnok erről szóló döntésével nyer befejezést. (22., 28. és 38. §§.)

2. A becsületügyi eljárás befejezésére, illetve jóváhagyására az alábbi parancsnokok hivatottak: *

Az eljárás befejezésére, illetve jóváhagyására hivatott parancsnokok

I. a hadtestparancsnokok:

a) a szervezetszerűleg alárendelt, továbbá a nekik szervezetszerűleg ugyan alá nem rendelt, de „illetékes parancsnok“-i jogkörük alá tartozó jogosult parancsnokok által megindított főtiszti becsületügyek befejezésére, illetve jóváhagyására,

b) az általuk, mint jogosult parancsnokok által megindított, úgyszintén a 6. §. 4. és 6. pontjai, végül a 19. §. 1. pontja értelmében hozzájuk tartozó, vagy oda utalt főtiszti és törzstiszti becsületügyek befejezésére.

II. A légierők parancsnoka,

III. A folyamierők parancsnoka, valamint

IV. a m. kir. csendőrség felügyelője:

a) a szervezetszerűleg alárendelt jogosult parancsnokok által megindított főtiszti becsületügyek befejezésére, illetve jóváhagyására,

b) az általuk, mint jogosult parancsnokok által megindított, úgyszintén a 6. §. 4. és 6. pontjai, végül a 19. §. 1. pontja értelmében hozzájuk tartozó, vagy oda utalt főtiszti és törzstiszti becsületügyek befejezésére.

* Esetleges újravizsgáló eljárás tekintetében a 42. §. határozványai mérvadók.

V. A m. kir. honvéd vezérkar főnöke:

az általa, mint jogosult parancsnok, úgyszintén a 6. §. 2./VI. pont alatti jogosult parancsnokok által megindított, vagy a 6. §. 4., illetve 6. pontja értelmében közvetlenül az ő, vagy az említett parancsnokok jogosultsága alá került becsületügyek befejezésére, illetve jóváhagyására.

**Becsület-
ügyek be-
jelentése** 3. A becsületügyi eljárás megindítását, annak esetleges átadását (6. §. 6. pont), átutalását, megszakítását, vádkiterjesztést, a tisztgyűlés, valamint a bü. tanács összehívását, esetleges kiegészítő ténymegállapítások elrendelését, az eljárás alatt álló (állók) személyi adatainak (név, névváltoztatás esetén az előbbi név is, rendfokozat, állományviszony, állományilletékes csapattest, születési év és hely, szülőanya leánykori neve), a vád (terhelő körülmények) lényegének, az ügyben eljáró bü. szervnek, végül az esetleg alkalmazott szigorításoknak felemlítésével a jogosult parancsnok szolgálati úton a jóváhagyásra hivatott parancsnok útján a m. kir. honvéd vezérkar főnökének *nyilvánartás végett* mindenkor és késedelem nélkül *bejelenteni* köteles.*

A csendőrség felügyelőjének alárendelt jogosult parancsnokok eme jelentést a csendőrség felügyelőjéhez terjesztik elő, aki az abban foglaltakról a honvéd vezérkar főnökének jelentést tesz.

Ugyanígy be kell jelenteni az eljárás jogerős befejezését is, amikor is egyben a bü. iratokat — a becsületügyi eljárás befejezését tartalmazó intézkedések csatolásával — megőrzés végett a m. kir. honvéd vezérkar főnökéhez kell felterjeszteni.

* A m. kir. honvéd vezérkar főnöke a bü. eljárás adatait a szükséghez képest a m. kir. honvédelmi miniszterium illetékes osztályaival közli.

A jogosult parancsnok kötelességei feljelentés esetén. 8. §.

1. A ténymegállapítások elrendelésére jogosult parancsnok elvileg és elsősorban az érdekelt tisztet utasítsa felderítő, vagy igazoló jelentés felterjesztésére.* **Becsület-
ügyi
elbírálás**

2. Az 1. pontban említett jelentés beérkezte után a jogosult parancsnok azt mérlegelje, vajjon a följelentett, illetve bármely úton tudomására jutott cselekmény vagy mulasztás:

a) bűnvádi megtorlást igényel-e?

b) fegyelmi úton elintézhető-e? (Szolg. Szab. I. R. 637. és a jelen szabályzat 1. §-ának 3. pontja),

c) a bü. eljárás megindítását teszi-e szükségessé?

d) csupán a Szolg. Szab. I. R. 121. pontjában körvonalozott valamely intézkedést követeli-e meg?

e) mindennemű intézkedést mellőzhetővé tesz-e?

Az elbírálás eredményéhez képest a jogosult parancsnok a megfelelő további intézkedéseket megteszi.

3. Ha a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehet határozottan megállapítani azt, hogy a bü. eljárást feltétlenül el kell-e rendelni, akkor a jogosult parancsnok a döntéshez szükséges további *támpontok* beszerzése végett becsületügyi *előzetes megállapításokat* rendel el és ezek végrehajtásával a becsületügyi választmányt bizza meg, esetleg más célhoz vezető utat választ.**

A parancsnok ily esetben határozottan jelölje meg azokat a körülményeket, amelyeknek felderítését és megállapítását szükségesnek tartja és amelyekre vonatkozólag a büv. véleményét meghallgatni kívánja.

4. A büv. az előzetes megállapításokat az érdekelt tiszt meghallgatásával a lehető *legrövidebb időn belül*

* Névtelen feljelentések esetén követendő eljárást a Szolg. Szab. I. R. 692., adóssági feljelentések tekintetében követendő eljárást pedig a 721. pontja szabályozza.

** A bü. előzetes megállapítások azt a célt is szolgálják, hogy a parancsnok becsületügyi eljárást kellő

foganatosítsa és eljárásában — anélkül, hogy ez a pontosság vagy alaposság rovására menne — a legcélravezetőbb utat válassza. A feltétlenül szükséges tanukihallgatásokat is csak a parancsnok által megjelölt körülmények megállapítására kell korlátozni.

A becsületügyi választmány az előzetes megállapítások eredményét *véleményes jelentésben* foglalja össze.

5. A jogosult parancsnok a kivizsgálás eredményéről és döntéséről a *feljelentőt* — a tisztiállás tekintélyvédelmét szem előtt tartva — megfelelően *értesítse*.

6. A ténymegállapítások elrendelése ellen kifogásnak, panasznak, vagy fellebbezésnek nincsen helye.

9. §.

A becsületügyi eljárás megszakítása.

1. Ha a becsületügyi eljárás során az derül ki, hogy az eljárás alatt álló cselekménye vagy mulasztása *bűnvádi megtorlást igényel*: a jogosult parancsnok a becsületügyi eljárást *megszakítja* és az ügyiratokat a bűnvádi üldözés elrendelésére illetékes parancsnokhoz, avagy az illetékes polgári igazságügyi hatósághoz elbírálás végett előterjeszti, illetőleg átteszi. Ha a bűnvádi eljárást elrendelik, a becsületügyi eljárás megsza-

ok és szükség nélkül meg ne indítson és alárendeltet feleslegesen vagy meg nem érdemelten ily súlyos jelentőségű eljárás alá ne vonjon. Ezért a becsületügyi tényfelderítő eljárást elvileg bü. előzetes megállapításoknak kell megelőzni.

A bü. előzetes megállapítások nem tartoznak a becsületügyi eljárás keretébe, azok tisztán a parancsnok döntéséhez szükséges támpontokat szolgáltatják és mint ilyenek — nyilvántartás végett — a m. kir. honvéd vezérkar főnökének sem jelentendők. Ha azonban az előz. bü. megállapítások eredményeként a parancsnok törzstisztre fegyelmi fenytést szab ki, a Szolg. Szab. I. R. 663. pontjában körvonalazott jelentési kötelezettség ily esetre is fennáll. Ilyenkor indokolás helyett a büv. összefoglalását és véleményét kell csatolni.

A bü. előzetes megállapítások elrendeléséről és eredményéről a pk. az érintett tiszteket is értesíti.

kítását és ennek okait szolgálati úton a m. kir. honvédvezérkar főnökének (csendőrség felügyelőjének) nyilvántartás végett be kell jelenteni; ellenkező esetben pedig a becsületügyi eljárást folytatni kell.

2. Ha a becsületügyi eljárás folyamán az derül ki, hogy az eljárás alatt állót a becsületügyi eljárás tárgyát képező cselekményen *kívül* valamely bűnvádi megtorlást igénylő cselekmény is terheli, akkor a becsületügyi eljárás *jóváhagyására hivatott parancsnok* dönt abban a tekintetben, hogy a becsületügyi eljárást — függetlenül az esetleg folyamatba teendő vagy tett bűnvádi eljárástól — *folytatni*, vagy a bűnvádi eljárás idejére *megszakítani* kell-e. Az esetleges megszakítást és okait, nyilvántartás végett, szolgálati úton a honvéd vezérkar főnökének (csendőrség felügyelőjének) be kell jelenteni.

3. Ha a becsületügyi eljárás folyamán kétség merül fel arra vonatkozólag, hogy az eljárás alatt álló a tett **Beszámíthatatlan** elkövetése idején *beszámítható* állapotban volt-e, vagy **ság** hogy a becsületügyi eljárás idején *beszámítható-e*, az **esetében** eljárást a jogosult parancsnok megszakítja és a 4. §. 4. pontban foglaltak szerint intézkedik *szakorvosi lelet* beszerzése iránt.

A megszakításról szolgálati úton a honvéd vezérkar főnökéhez (csendőrség felügyelőjéhez) jelentést kell tenni.

4. A szakorvosi leletben* határozottan nyilatkozni kell arranézve, vajjon az eljárás alatt álló:

a) a cselekmény elkövetésekor elmebeteg volt-e, avagy kivételes elmeállapota folytán szabad akaratának elhatározási képességével bírt-e, vagy

*Szakorvosi lelet alatt mindig valamely honvéd (helyőrségi) kórház elmeosztályának két szakorvosa által kiállított kórházi bizonyítványt értjük. Az elmeállapot megfigyelésénél ellenőrző elmeszakértő közreműködését meg lehet engedni. Az ebből felmerülő költségek azonban a kincstár terhére nem számíthatók fel. Eltérő vélemények esetén a m. kir. honvéd egészségügyi tanács véleménye a döntő.

b) a cselekményt csökkent beszámítható elmebeli állapotban követte-e el, vagy

c) a cselekmény elkövetésekor beszámítható volt ugyan, de jelenleg olymértű elmezavarban szenved, amely miatt a tárgyalást vele megfelelően megtartani nem lehet.

d) a cselekmény elkövetésekor kétségtelenül beszámítható volt és vele a tárgyalás jelenleg is megtartható.

5. A szakorvosi lelet beérkezte után a parancsnok az a)–c) alatti esetekben — ha a tényfelderítő eljárás még befejezve és az előadás még megszerkesztve nem volna — az illetékes büv. útján a bizonyítékok beszerzéséről és a tényállás pontos megállapításáról gondoskodik, azután a 4. §. 5. és 6. bekezdése szerint jár el.

A jogosult parancsnok előterjesztéséhez az előljáró hadtest — hasonló állású magasabb — parancsnok, valamint a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) is állást foglal. A honvédelmi miniszternek a 4. §. 7. bekezdése értelmében hozott döntése után a becsületügyi eljárás megszüntetéséről a honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) gondoskodik.

A d) alatti esetben a becsületügyi eljárást folytatni kell.

10. §.

Kizárási okok.

1. A becsületügyi eljárásban való közreműködésből *ki van zárva*:

a) aki az ügyben mint *sértett* érdekelve van,

b) aki az esetről *jelentést tett*, kivéve, ha a jelentés oly tényeket tartalmaz, amelyek a jelentéstevőnek szolgálatilag jutottak tudomására,

c) aki az eljárás alatt állónak *alárendeltje*,

d) aki az eljárás alatt állónak fel- vagy lemenő ágbeli *rokona*, vagy sógora,* unokatestvére vagy még

* Aki az egyik házastársnak rokona, az a másik házastársnak sógora.

közelebbi rokona, továbbá, aki az eljárás alatt állóval gyámsági, gondnoksági, nevelőszülői, vagy örökbefogadói viszonyban áll, vagy állott,

e) akit az ügyben *tanúként*, vagy szakértőként kihallgattak, vagy előreláthatóan kihallgatni fognak,

f) aki a becsületüggyel esetleg kapcsolatos *lovagias ügyben megbízott* volt,

g) aki a *megelőző bűnvádi eljárásban* bíróként (hadtörvényszéki tagként), vizsgálóbíróként, vádlóként, vagy védőként *közreműködött*, vagy akit annak során tanúként kihallgattak,

h) aki ellen bűnvádi, vagy becsületügyi *eljárás van folyamatban*, vagy aki *intés hatálya* alatt áll.

Az a)–h) alatt felsorolt okok fennállása esetén nincs helye szavazásnak, hanem az érdekelt feltétlenül ki van zárva a becsületügyi eljárásban való közreműködésből. Fennállásuk előzetes és idejekorán való felfedése mindenkinek kötelessége.

2. Ha az eljárás alatt álló, vagy annak védője, avagy képviselője a bü. választmány, tisztigyűlés, vagy a bü. tanács valamelyik *tagja* ellen, az előbbi pontokban *felsorolt okokon kívülálló* okból kizárási indítványt tesz, annak *teljesítése* vagy elutasítása felől az érintett bü. szerv maga azonnal határoz. Ily indítvány alapjául szolgálhat bármely ok, amely alapos kételyt alkalmas támasztani a kizárni indítványozottnak teljes *elfogulatlansága* iránt. Az indítványt és a hozott döntést rövid indokolással a tárgyalási jegyzőkönyvbe kell foglalni.

3. A becsületügyi választmány, a tisztigyűlés vagy a bü. tanács *elnöke* ellen emelt kizárási indítvány felől a becsületügyi eljárás *jóváhagyására* hivatott parancsnok dönt. Ily esetben azonban a kizárási indítványt az eljárás alatt állónak (védőjének, képviselőjének) az idézés átvétele után írásban közvetlenül és azonnal elő kell terjesztenie, hogy a döntés még a tárgyalás

megkezdése előtt megtörténhessék. Elkésve, avagy a tárgyaláson előterjesztett indítványt el kell utasítani.

4. Aki a becsületügyi eljárásban a parancsnok jogait gyakorolja vagy gyakorolta, ugyanabban az ügyben becsületügyi szervnek elnöke vagy tagja nem lehet. Éppen így az is, aki a bü. eljárás során valamelyik bü. szervnek már elnöke vagy tagja volt, ugyanabban az ügyben más bü. szervnek elnöke, vagy tagja nem lehet.

11. §. Az eljárás alatt álló jogai és kötelességei.

1. Az eljárás alatt álló *védőjét* az alábbi korlátozásokkal szabadon választhatja:

védő bármely állománycsoportbeli tényleges, vagy hivatásos állományból származó nemtényleges tiszt lehet, aki az eljárás alatt állóval legalább egyenlő, az illetékes bü. választmány elnökénél pedig nem magasabb rendfokozatú.

2. Az eljárás alatt álló a 10. §. 2. bekezdése értelmében *kizárási indítványt* terjeszthet elő.

3. Az eljárás alatt álló az ellene folyó becsületügyi eljárás *ténymegállapítási szakában* kivételes méltánylást érdemlő körülmények, vagy nyomatékos indokok alapján ügyének *átutalását* kérheti egy más bü. szervhez. A kérelem tekintetében, amennyiben az átutalás ugyanannak a hadtestparancsnokságnak (légierők parancsnoka, folyamierők parancsnoka, csendőrség felügyelője) parancsnoklási körletében állomásozó (működő) bü. *szervhez* történik, az illető hadtest- stb. parancsnok, egyébként a honvéd vezérkar főnöke dönt. A kérelmet a jogosult parancsnok útján kell előterjeszteni, aki annak tárgyában az esetleg szükséges puhatolások megejtése után állást foglal.

Az eljárás késleltetésére irányuló törekvést meg kell akadályozni.

4. Az eljárás alatt állónak joga van első kihallgatásakor (20. §. 4/e. pont), valamint végkihallgatásakor (20. §. 5. p.), azonkívül az esetleges kiegészítő ténymegállapítás során ugyanily alkalmakkor a *bü. iratokba betekinteni*. Egyéb kivételes méltánylást érdemlő alkalmakkor a büv. adhat erre engedélyt. Tisztigylési és bü. tanácsi jegyzőkönyvekbe, valamint parancsnoki intézkedésekbe és döntésekbe, úgyszintén a jogosult pk. által külön megjelölt egyes iratokba betekintést engedélyezni nem szabad.

A betekintés alkalmával mindig a becsületügyi választmány két tagjának kell jelen lenni.

5. Az eljárás alatt álló a ténymegállapítások és a kiegészítő ténymegállapítások során *tanukihallgatásokat és kiegészítő megállapításokat javasolhat*. A javaslat teljesítése felől a büv. dönt. Az eljárás késleltetésére irányuló törekvést ebben az esetben is meg kell akadályozni.

6. Az eljárás alatt álló *mindenkor személyes és szóbeli vallomástételre van kötelezve*. A becsületügyi választmánynak azonban joga van arra, hogy írásbeli vallomást követeljen be, vagy az eljárás alatt álló kérelmére írásbeli jelentés előterjesztését engedélyezze. Az eljárás alatt álló vallomását *nem* erősíti meg becsületére és kötelességére való hivatkozással, azonban tudatában kell lennie annak, hogy tudatos hamis vallomás vagy jelentés külön megtorlást — vádkiterjesztést — von maga után.

7. Az eljárás alatt álló *köteles védőjét* kihallgatásának, valamint a tisztigylés és tanács tárgyalásának helyéről és idejéről *értesíteni*.

8. Az eljárás alatt álló *köteles* a tisztigylés és a bü. tanács tárgyalása alkalmával előadott *védelmét írásban összefoglalva* a védőbeszéd befejezésekor az elnöknek átadni.

9. Az eljárás alatt állónak *jogában áll*, hogy a

tisztgyűlésen és a becsületügyi tanács tárgyalásán oly *becsületügyi iratok felolvasását kérje*, amelyeket az elnök esetleg nem rendelte el. Ez a joga védelmének előadása közben is fennáll.

10. Az eljárás alatt álló védelmének előadása alkalmával mindazt felhozhatja, amit igazolására vagy mentésére felhozni jónak és szükségesnek lát és eközben véleményét is szabadon nyilváníthatja. Ha azonban a védelem megengedett határait alaki vagy tartalmi tekintetben túllépi, a parancsnok vagy a bü. szervek intézkedéseit vagy eljárását tiszteletlen és fegyelmetlen módon bírálja, az illendőség és kölcsönös megbecsülés ellen vét, az állásfelfogás és állástekintély követelményeit jogosulatlan bírálat tárgyává teszi, vagy egyes személyek becsületét szükség nélkül és alaptalanul megtámadja, az elnök — egyízbeni figyelmeztetés után — a szót tőle megvonni köteles.

12. § A védő (képviselő) jogai és kötelességei.

1. A védőt (képviselőt)* mindazok a jogok és kötelességek megilletik, amelyek az eljárás alatt állót megilletik.

A védő (képviselő) az eljárás alatt álló érdekében lelkiismeretesen, megfontoltan és tapintatosan járjon el és oly mértékben vesse latba egyéniségét, amennyire azt meggyőződése követeli és amily mértékben ez az állásbecsületről alkotott fogalmakkal összeegyeztethető.

* A képviselő állományviszonya, rendfokozata, valamint működése tekintetében miben sem különbözik a védőtől. Mindkettő az eljárás alatt álló érdekeinek lelkiismeretes megóvására hivatott. Különbség csupán alaki tekintetben áll fenn annyiban, hogy a védőt eljárás alatt álló nevezi meg, a képviselőt pedig az előírt esetekben a parancsnok hivatalból rendeli ki. (20. §. 4. pont b) és c) bek., továbbá 25. §. 4. pont, végül 36. §. 3. pont 2. bek.)

2. Nem lehet védő (képviselő) az a tiszt:

a) akire nézve a 10. §. 1. pontjában felsorolt kizárási okok valamelyike forog fenn, kivéve azt az esetet, amikor a megelőző bűnvádi eljárásban védőként működött közre,

b) aki oly *állandó* becsületügyi szervnek rendes vagy póttagja, amely az eljárás alatt álló ügyében eljárni, vagy ítélni hivatott, avagy eljárta, vagy ítélt,

c) aki az eljárás alatt állónak, vagy az ügyben közreműködésre hivatott bü. szerv bármely tagjának előljárója.

3. A védő a védelem elvállalását — az eljárás alatt álló írásbeli meghatalmazásának csatolása mellett — személye szerint jogosult parancsnokának írásban bejelenteni köteles. Ha a jogosult parancsnok a védelem ellátása tekintetében akadályt fennforogni nem lát, hozzájárulását a meghatalmazásra rávezeti. A védő az ekként láttamozott meghatalmazást első védői ténykedése alkalmával az elnöknek átadja.

4. A védő a ténymegállapítások (kiegészítő ténymegállapítások) során az eljárás alatt álló kihallgatásánál jelen lehet. A kihallgatás helyét és idejét az eljárás alatt álló köteles a védővel közölni.

5. Becsületügyben eljáró védő díjazásra anyagi igényt nem támaszthat és ilyet el sem fogadhat.

Az állásbecsület megóvásának kötelezettsége, a ténymegállapítások gyors végrehajtása, titoktartás. 13. §.

1. Mindenkit, aki a becsületügyi eljárásban közreműködik, előkelő gondolkodás, valamint a közös állásbecsület és a tisztikar tekintélyének megóvására és fenntartására irányuló törekvés vezéreljen. Tartsa mindenki

szem előtt, hogy ezt a megtisztelő feladatot bajtársai bizalmából teljesíti.

2. A tisztiállás közös becsülete és a tisztikar tekintélye megköveteli, hogy az, aki a tiszti rendfokozatra érdemtelené vált, a tisztikarból mielőbb kiválják, de a bajtársiasság is azt parancsolja, hogy az eljárás ok és szükség nélkül el ne húzódják.

Különösen a ténymegállapításokat, mint az egész eljárás alapját kell minden fölösleges körülményesség nélkül alaposan, de a lehető leggyorsabban elvégezni. Ennek során a becsületügyi választmány a jelen szabályzatban bárki számára biztosított jogokat lelkiismeretesen óvja ugyan meg, de szegüljön ellen minden olyan kísérletnek, amely az eljárás elhúzódására vezethetne.

Ugyanez a kötelesség hassa át az ügyben intézkedő összes parancsnokokat, valamint a tisztigyűlés és tanács elnökeit is.

3. Becsületügyi eljárásban közreműködő minden tisztnek becsületbeli, egyben bajtársi kötelessége is, hogy az eljárás folyamán tudomására jutottakat titokban tartsa (Szolg. Szab. I. Rész 75. pont). Az e tekintetben netán elkövetett kötelességszegéseket meg kell torolni.

III. FEJEZET.

A tényfelderítő eljárás.

A tényfelderítő eljárás elrendelése.

14. §.

1. A tényfelderítő eljárás a jogosult parancsnoknak a 8. §-ban körvonalazott idevonatkozó rendelkezése alapján indul meg. A jogosult parancsnok a tényfelderítő eljárást elrendelő parancsában a *vádakat* pontokba foglalva felsorolja* és a tényfelderítő eljárás elrendeléséről mind a becsületügyi választmányt, mind az eljárás alatt állót értesíti és a 7. §. 3. pontja értelmében egyidejűleg a honvéd vezérkar főnökéhez (csendőrség felügyelőjéhez) is — szolgálati úton — jelentést tesz. Egyúttal a becsületügyi választmánynak az ügyben keletkezett összes iratokat — ideértve az előzetes bü. megállapítások, valamint az esetleg megelőző bűnvádi eljárás iratait is, — továbbá az eljárás alatt álló minősítvényi táblázatának rövid és jellegzetes kivonatát, anyakönyvi lapjának másolatát, végül büntetési jegyzőkönyvének kivonatát kiadja.**

* A vádpontokban az elkövetett cselekményeket vagy mulasztásokat röviden és jellegzetesen, de a szereplő személyek nevének megemlézése nélkül kell összefoglalni.

** A bü. választmánynak, amennyiben előadásának megszerkesztéséhez bizonyos adatok ellenőrzésére vagy kiegészítésére van szüksége, jogában áll a minősítvényi táblázatba betekinteni, vagy a jogosult parancsnoktól a minősítvényi táblázat kivonatában nem szereplő adatok közlését kérni.

A tényfelderítő eljárás megindítását, valamint az esetleg alkalmazott szigorításokat annak a csapattestnek, alakulatnak stb. tisztikara előtt, amelyhez az eljárás alatt álló (állók) tartozik — a vádak ismertetése nélkül — ki kell hirdetni.

2. A jogosult parancsnok akár a tényfelderítő eljárás elrendelésével egyidejűleg, akár az eljárás későbbi szakában arra utasíthatja az eljárás alatt állót, hogy állomáshelyét további rendelkezésig ne hagyja el, esetleg, hogy tartózkodási helyét a büv. állomáshelyére tegye át.

Kivételes esetben, amikor az állástekintély megköveteli, a jogosult parancsnok az eljárás alatt állót a *szolgálat alól is felmentheti* és a *tiszti intézmények látogatásától is eltilthatja*. Ily kivételes esetnek kell tekinteni például azt, amikor az eljárás alatt álló cselekményével *közbotrányt* okozott, vagy azt az esetet, amikor a cselekményt a tiszti rendfokozattal, vagy az egyenruhával való *visszaéléssel* követte el.

Az *egyenruhaviselési jog felfüggesztése* tekintetében a Szolg. Szab. I. R. 335. pontja tartalmaz rendelkezéseket.

Az eme pont értelmében — úgyszintén az esetleg megelőzően lefolytatott bűnvádi eljárással kapcsolatban — alkalmazott korlátozó intézkedések (szigorítások) hatálya elvileg a becsületügyi eljárás jogerős befejeztéig tart. Indokolt esetben korábbi megszüntetésük a szigorítás elrendelésére jogosult parancsnok — egyenruhaviselési jog tekintetében a honvédelmi miniszter — hatáskörébe tartozik.

Becsületügyi választmányok.

15. §.

1. A tényfelderítő eljárás lefolytatására *becsületügyi választmányok* vannak hivatva. Becsületügyi választmányok főtiszttek, törzstiszttek és a tábornoki kar tagjai számára külön-külön alakulnak.

2. A becsületügyi választmányok az elnökből, két rendes és két póttagból állanak.

3. A becsületügyi választmányok elnökét mindenkor a jogosult parancsnok nevezi ki, tagjait pedig az érintett alakulatok hivatásos tisztjei titkos szavazással választják.*

4. Az elnök és a tagok a jogosult parancsnok és a tisztikar bizalmának letéteményesei, akiknek az állásbecsület és állástekintély fenntartására irányuló előkelő gondolkodást, önzetlenséget és fáradtságot igénylő munkásságát elismerni és megkönnyíteni a jogosult parancsnok feladata. A jogosult parancsnok a tényfelderítő eljárás, különösképpen pedig a tanukihallgatások gyors lebonyolítása érdekében a büv. működését a szükséghez és lehetőséghez képest szolgálati időn belül is engedélyezze.

* A választás idejét a jogosult parancsnok mindenkor úgy rendeli el, hogy a surlódás nélküli átmenet biztosítva legyen.

Szavazatok szétforgácsolódásának elkerülése, valamint egyes szolgálatilag különösképpen elfoglalt tiszttek kivételes tehermentesítése céljából a jogosult parancsnoknak jogában áll megfelelő számú tisztet jelölni.

A választás borítékba zárt szavazójegyekkel a rendes és a póttagokra együttesen történik. A legtöbb szavazatot kapott két tiszt a rendes tag, a két utánuk következő a póttag. Egyenlő számú szavazat esetében a rangban idősebb tiszt a megválasztott tag.

A választás eredményét a büv. (első választáskor pedig egy, a jogosult parancsnok által külön erre a célra kirendelt háromtagú bizottság) összegezi és jegyzőkönyvbe foglalja.

A szavazójegyeket meg kell semmisíteni.

5. A büv. elnöke és tagjai csak hivatásos, vagy a hivatásos állományból származott (ny. áll., szkv.) katonai állományú tisztek lehetnek. A póttagok a rendes tagok szolgálati akadályoztatása vagy távolléte (betegsége, szabadsága) esetén azok helyettesítésére vannak hivatva. Az elnök esetenkénti helyettesítésére a jogosult parancsnok intézkedik. Valamely végleg kilépő tag helyébe a legtöbb szavazatot kapott — rendfokozatának megfelelő — póttag lép be. A hiányzó póttag helyét pótválasztással kell betölteni.

6. A büv. elnökének és tagjainak megbízatása egyaránt három naptári évre szól. Csonka év egész évnek számít. Az első megválasztást el kell fogadni. Újabb megválasztás alól az érdekelt kérelmére a jogosult parancsnok annyi időre, mint amennyit az illető tiszt a büv. rendes tagjaként eltöltött, felmentést köteles adni.

Főtiszti becsületügyi választmányok.

16. §. 1. Állandó főtiszti becsületügyi választmányok alakulnak:

a) minden csapattest (ezred, önálló osztály), csendőrkerület és minden intézet törzsállomásán az illető csapattest stb. állományába tartozó főtisztek,

b) minden hadtestparancsnokság állomáshelyén a hadtestparancsnok közvetlen jogosultsága alá tartozó főtisztek,

c) egy-egy főtiszti bü. választmány Budapesten a légierők parancsnokának, illetve a folyamierők parancsnokának közvetlen jogosultsága alá tartozó főtisztek,

d) egy főtiszti büv. a honvédelmi minisztérium kebelében a 6. §. 2/VI. és VIII. alpontokban felsorolt parancsnokok, főnökök jogosultsága alá tartozó főtisztek ügyeinek intézésére.

Parancsnokságok, csapattestek, intézetek stb. csak akkor alakítanak külön főtiszti becsületügyi választ-

mányt, ha rendszeresített állományuk legalább egy önálló osztály létszámának (két törzstiszt, 12 főtiszt) megfelelő, egyébként hovatartozóságukat előljáró hadtestparancsnokságuk, illetve a m. kir. honvéd vezérkar főnöke szabályozza. (19. §. 3. pont.)

2. A főtiszti becsületügyi választmány elnöke törzstiszt (rangidős százados), rendes tagjai egy százados (rangidős főhadnagy) és egy alantos tiszt, póttagjai pedig egy százados (rangidős főhadnagy) és egy alantos tiszt, valamennyien a büv. megalakulása helyén szolgálatot teljesítő hivatásos katonai állományú tisztek közül.

3. Választók: az érintett tisztikarok összes *tényleges főtisztjei*, állománycsoportjukra való tekintet nélkül.

Törzstiszti becsületügyi választmányok.

17. §.

1. Állandó *törzstiszti* becsületügyi választmányok alakulnak:

a) minden hadtestparancsnokság állomáshelyén a hadtestparancsnok jogosultsága alá tartozó törzstisztek ügyeinek intézésére,

b) egy-egy törzstiszti bü. választmány Budapesten a légierők parancsnoka, illetve a folyamierők parancsnoka jogosultsága alá tartozó törzstisztek ügyeinek intézésére,

c) egy törzstiszti bü. választmány Budapesten a m. kir. csendőrség felügyelője jogosultsága alá tartozó törzstisztek ügyeinek intézésére,

d) egy törzstiszti bü. választmány a honvédelmi minisztérium kebelében a 6. §. 2/VI. és VIII. alpontokban felsorolt parancsnokok és főnökök jogosultsága alá tartozó törzstisztek ügyeinek intézésére.

2. A törzstiszti becsületügyi választmány elnöke tábornok (tábornoki helyen beosztott ezredes), rendes tagjai egy ezredes és egy alezredes vagy őrnagy, pót-

tagjai pedig egy ezredes és egy alezredes vagy őrnagy, a becsületügyi választmány megalakulása helyén szolgálatot teljesítő hivatásos katonaállományú tisztek közül.*

3. Választók: az érintett tisztikarok összes *tényleges törzstisztjei*, állománycsoportjukra való tekintet nélkül.

18. §. Tábournoki becsületügyi választmány.

1. Ha a m. kir. honvéd vezérkar főnöke a tábournoki kar tényleges szolgálatban álló tagja, vagy tábournoki helyen beosztott ezredes ellen rendel el becsületügyi eljárást, akkor a tábournoki karnak egy magasabb rendfokozatú tagját a tábournoki büv. elnökéül kinevezi, egyúttal a tábournoki büv. rendes és póttagjaiul két-két tábournoknak, vagy tábournoki helyen beosztott ezredesnek megválasztása iránt intézkedik.

2. Választók: a m. kir. honvédség tábournoki karának összes *ténylegesen* szolgáló tagjai és a tábournoki helyeken beosztott ezredesek.

3. Ha a tábournoki kar nyugállományú tagjának ügyéről van szó, a tábournoki becsületügyi választmány tagjai nyugállományú tábournokok is lehetnek.

4. Egyrészt a tábournoki kar nyugállományú tagjai becsületügyeinek intézésére, másrészt azért, hogy a m. kir. honvéd vezérkar főnökének jelen szabályzat 48. §-ában körvonalazott esetekben meghozandó döntéséhez vagy állásfoglalásához idővesztés nélkül megfelelő véleményező szerv álljon rendelkezésére, végül a tábournoki kar tényleges és nemtényleges tagjai lovagias

* Jogosult parancsnoki hatáskörrel bíró csapat stb. parancsnokok, valamint magasabb parancsnokságok bü. előadói büv. tagként nem jönnek tekintetbe. Ha ilyképpen az ezredesi rendfokozatú tag megválasztása akadályba ütköznék, alezredesi rendfokozatú taggal pótolható.

ügyeiben a 48. §. 3. pont szerinti tanácsadásra, Budapesten a tábournoki kar egy magasabb rendfokozatban levő tényleges állományú tagjának elnöklete alatt nyugállományú tábournokokból *állandó* tábournoki büv. alakul.

Ez az állandó tábournoki becsületügyi választmány, melynek illetékessége elvileg a tábournoki kar nyugállományú tagjaira terjed ki, jogosult a honvéd vezérkar főnökének rendeletére a tábournoki kar tényleges állományú tagjai becsületügyeiben is közreműködni, illetve eljárni.

Kivételek a becsületügyi választmányok általános illeté- 19 §. kessége alól.

1. A becsületügyi választmányoknak jelen szabályzat 16—18. §-ában megállapított általános illetékessége alól *kivételt* képeznek:

a) az *együttes becsületügyek*, amelyekben a jogosultság a 6. §. 4. bekezdése értelmében a rangban legidősebb tiszt jogosult parancsnokára száll át. Ebben az esetben a ránézve illetékes büv. valamennyi többi tisztre nézve is illetékes,

b) az eljárás alatt álló kérelmére a 11. §. 3. bekezdése értelmében engedélyezett *átutalás esetei*. Ezekben az esetekben a jogosult parancsnoki hatáskörnek az új parancsnokra való átszállásával együtt az utóbbi parancsnokságnál alakított büv. válik illetékessé,

c) végül azok az esetek, amikor különös körülmények folytán — akár előterjesztésre, akár enélkül is — az erre hivatott parancsnok szükségesnek látja, hogy a ténymegállapítások végrehajtásával az illetékes büv. helyett egy más becsületügyi választmányt bízson meg. Ezzel együtt a jogosult parancsnoki hatáskör is az új parancsnokra száll.

A *b)* és *c)* alatti esetekben az átutalást, amennyiben az a hadtest területén, illetve a légierők, folyamierők, vagy csendőrségen belül megtörténhetik, a hadtest-stb. parancsnok, egyébként a m. kir. honvéd vezérkar főnöke rendeli el. Az előbbi esetekben az átutalást nyilvántartás végett a honvéd vezérkar főnökének jelenteni kell. Amennyiben az átutalás csendőrtisztet is érint, arról a csendőrség felügyelőjét is értesíteni kell.

2. Az 1. pont alapján jogosulttá vált új parancsnok a becsületügynek esetleges fegyelmi úton történő befejezése esetén a fegyelmi fenyítő hatalom gyakorlására is hivatva van.

3. Amennyiben különös rendelkezések vagy viszonyok következtében csapattestek szolgálatukat tartósan szétszórt elhelyezésben látják el, avagy létszám-viszonyok következtében (16. §. 1. pont) állandó büv. megalkítására vagy fenntartására nincsen lehetőségük, az egyes parancsnokságoknak, osztályoknak, alosztályoknak, avagy akár egész csapattesteknek, intézeteknek, valamely más csapattest (intézet) becsületügyi választmányához való utalását az előljáró hadtest — hasonló állású magasabb — parancsnokság, illetve a m. kir. honvéd vezérkar főnöke szabályozza. Az érintett alakulatok tisztjei az oda utalás folytán rájuk nézve illetékessé vált becsületügyi választmány megválasztásában közreműködnek.

Ez az oda utalás a csapattest- (intézet stb.) parancsnok jogosultságát nem érinti.

4. A honvéd vezérkar főnöke, ha szervezési változások vagy egyéb különös körülmények szükségessé teszik, jogosult arra, hogy jelen szabályzat 16—18. §-ában rendszeresített állandó választmányokon felül más ideiglenes vagy állandó becsületügyi választmányok megalkítását — ny. áll. tisztekből is — elrendelje.

1. A tényfelderítő eljárás célja az, hogy az eljárás alatt álló cselekményeinek és mulasztásainak *földerítése*, majd a megállapított tényállás *összefoglalása* által a parancsnok döntése, valamint a tisztgyűlés és bü. tanács határozatai számára megbízható alapot biztosítson. A tényfelderítő eljárást tehát mindaddig nem szabad befejezni, amíg kétségtelenül meg nem állapítható, hogy a vád tárgyává tett cselekmények és mulasztások valóban fennállanak-e vagy sem és ha igen, milyen mértékben.

2. A becsületügyi választmány mint *hatóság* a fenti cél elérése érdekében a következőkre jogosult:

a) a feljelentő (sértett), továbbá az eljárás alatt álló, valamint az általuk bejelentett, vagy egyébként ismeretessé vált tanuk személyes (jegyzőkönyvi) *kihallgatására* vagy írásbeli nyilatkozataiknak (jelentéseiknek) bekövetelésére,

b) az ügyvel kapcsolatos bűnügyi, becsületügyi, fegyelmi *iratokba*, ítéletekbe, határozatokba stb. való *betekintésre*,

c) a feljelentő (sértett) és az eljárás alatt álló, valamint a tanuk esetleges *szembesítésére*,

d) *különleges bizonyítékok*, ú. m. szakértői vélemények, íráspróbák stb. *beszerzésére*.

3. A tényfelderítés vezetését a büv. tartsa mindenkor *szorosán* kezében. Ezért, noha kitűzött célja elérésében mindenkor lelkiismeretes kötelességteljesítés vezesse, gátoljon meg minden olyan törekvést, amely az eljárás elhúzására irányulna.

A tényfelderítés során előterjesztett *bármely indítvány felett a bü. választmány dönt*. Ilyenkor tartsa mindig szem előtt, hogy a tisztikar bizalmának letéteményese, döntését tehát mindenkor megfontoltság, igazságérzet, határozottság és méltóság jellemezze.

Az indítványt és a büv. döntését annak rövid indo-

kolásával együtt, mindenkor *írásba is kell foglalni*. A döntés akár magában a jegyzőkönyvben, akár külön feljegyzés gyanánt rögzíthető, de azt minden esetben a becsületügyi iratokhoz kell csatolni.

4. A tényfelderítő eljárásra vonatkozó további szabályok a következők:

a) az eljárás alatt állót a büv-nak úgy kell *megidéznie*, hogy az idézést legalább 8 nappal kihallgatása előtt kézhez vehesse.

Az idézéshez *átvételi elismervényt* kell csatolni és térítvényekkel kell feladni. Az idézésben a büv. közölje az eljárás alatt állóval, hogy távolmaradása nem fogja gátolni a tényfelderítő eljárás lefolytatását, egyúttal hívja fel figyelmét a rendfokozatról való lemondás tekintetében fennálló jogára, (43. §.)

b) ha az eljárás alatt álló az idézést átvette ugyan, de a büv. előtt annak ellenére *nem jelent meg*, illetőleg akadályoztatását elfogadhatóan nem igazolta, vagy, ha az idézés átvételét megtagadta, avagy a kézbesítést meghiusította, akkor a büv. a tényfelderítő eljárást az eljárás alatt álló *távollétében* is lefolytatja. Ilyenkor a jogosult parancsnoktól azonnal *képviselő* (12. §.) kirendelését kell kérni,

c) ha az eljárás alatt állónak az idézést valamely *rendkívüli körülmény** következtében kézbesíteni nem lehetett, avagy ily körülmény következtében a megjelenésben huzamosan akadályozva van, akkor a jogosult parancsnok *dönt* afelett, hogy a bü. eljárást az akadályoztatás tartamára szünetelteti-e, vagy pedig — ha különösen súlyos cselekmények következtében a tisztikar érdekei úgy kívánják — a tényfelderítő eljárást az eljárás alatt álló távollétében is, védő vagy képviselő közbejöttével lefolytatja.

* Ilyen rendkívüli körülmények lehetnek: eljárás alatt állónak külföldre való távozása, esetleg valamely bűnüggyel kapcsolatban letartóztatása stb.

Az eljárás alatt állót a döntésről lehetőleg értesíteni, az eljárás esetleges szüneteltetését pedig szolgálati úton a m. kir. honvéd vezérkar főnökének (csendőrség felügyelőjének) nyilvántartás végett bejelenteni kell,

d) az eljárás alatt állónak első kihallgatása alkalmából *személyesen* kell a büv. előtt megjelenni és vallomását *kimerítően és összefüggően* jegyzőkönyvbe mondania. (1. melléklet.) Későbbi személyes megjelenés alól a büv. felmentést adhat és neki az írásbeli vallomást (védekezést) engedélyezheti, esetleg jegyzőkönyvi kihallgatása céljából a lakóhelyéhez legközelebb eső büv-t is megkeresheti, avagy kisebb helyőrségben, ahol büv. nincs, e célra az állomásparancsnokságtól 2 tisztből álló bizottság kirendelését kérheti. Hasonló jog illeti meg a büv-t a tanukihallgatások tekintetében is,

e) első kihallgatásának *befejezte után* az eljárás alatt állónak jogában áll, hogy a büv. két tagjának jelenlétében az iratokba — a 11. §. 4. pontban foglalt korlátozások mellett — betekintsen és azokból jegyzeteket készítsen. A betekintés megtörténtét, vagy azt a körülményt, hogy ezzel a jogával az eljárás alatt álló nem kívánt élni, az iratjegyzéken aláírásával köteles meg erősíteni,

f) az eljárás alatt álló első kihallgatásánál, valamint a végkihallgatásnál a büv. elnökének és két tagjának (póttagjának), eljárás alatt álló esetleges egyéb személyes kihallgatásánál, úgyszintén a büv. által fogatatosított tanukihallgatásoknál az elnöknek és a büv. egy rendes vagy póttagjának kell jelen lennie,

g) minden *honvéd* (csendőrr) egyén köteles a büv. előtt vallomást tenni, vagy a tőle kívánt felvilágosítást a büv. által meghatározott módon megadni.*

* A 10. §. 1. d) pontban felsorolt rokonokat a tanuvallomás alól kérelmükre fel kell menteni.

Ha valamely honvéd (csendőr) egyént a hivatali vagy *szolgálati titoktartás* kötelessége által védett oly ténykörülményre kell kihallgatni, melyet az illető katonai ténykedése során tudott meg, akkor a büv. előtti kihallgatásához a titoktartás kötelessége alól való felmentésére csak akkor van szükség, ha oly tényekre vagy körülményekre vonatkozólag kellene vallomást tennie, amelyek tekintetében a titoktartásra a tanút *különleges rendelkezések* vagy külön parancs kötelezik.

A felmentés megadása a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozik.

A felmentésre irányuló megkeresésben mindig le kell írni, még pedig lehetőleg kérdőpontokba foglalva, azon ténykörülményeket, melyekre vonatkozólag a tanu kihallgatása szükségessé vált, (2. melléklet.)

h) *polgári személyeket* — az állami és velük egy tekintet alá eső tisztviselők kivételével — tanukihallgatásuk céljából való megjelenésre a büv. közvetlenül felkéri. Ha az ily módon felkért polgári személy a felkérésnek nem tett eleget, a büv. kihallgatásának foganatosítása iránt az illetékes közigazgatási hatósághoz (m. kir. rendőrség) fordul,* (3. mell.)

i) állami vagy ezzel egyenlőnek tekintendő vármegyei, városi stb. *közszolgálatban álló tisztviselőket* a becsületügyi választmány az általuk teendő tanuvallomás fontossága szerint, vagy közvetlen előljáró hatóságuk (hivatalfőnökük) útján személyes tanuvallomás céljából meghívja, vagy pedig előljáró hatóságukat kihallgatásuk megejtése végett megkeresi.

Ha a tanu *hivatali* vagy *szolgálati titoktartás* kötelessége által védett oly ténykörülményre kell kihallgatni, amelyről a polgári közszolgálat körében szerzett tudomást, kihallgatása előtt mindenkor ki kell eszkö-

* Polgári tanuk illetményei tekintetében a 46. §. tartalmaz rendelkezéseket.

zólni az illetékes polgári hatóságtól a tanu hivatali titoktartás kötelessége alól való felmentését.

Azok a tanuk, akik a polgári büntetőbíráskodás alá tartoznak, a *tanuzás kötelessége* alól akkor is mentesek, ha oly körülmények forognak fenn, amelyek a polgári bünvádi perrendtartás szerint a tanuságtétel akadályait képezik, vagy a tanuzás alól mentességet állapítanak meg,*

j) *külföldön tartózkodó* honvéd (csendőr) és polgári személyek kihallgatása, különösen, ha vallomásuk nagyobb fontossággal bír, rendszerint külföldi követségeink útján történik. Idevonatkozó kérelmet a kérdőpontok csatolásával közvetlenül a honvédelmi miniszterhez kell előterjeszteni, aki a tanuval felvett jegyzőkönyveket vagy beszerzett nyilatkozatokat a büv-hoz ugyancsak közvetlenül juttatja vissza.

A diplomáciai út mellőzése lényegesen gyorsítja az eljárást. Ezért különösen csekélyebb jelentőséggel bíró tanuvallomások esetén — feltéve, hogy a bejelentett tanu magyar állampolgár és megbízható címe ismeretes — a büv. a tanu írásbeli nyilatkozatra közvetlenül is felhívhatja.

Ilyenkor azonban a különös katonai érdekeket és az államvédelmi szempontokat a megkeresés (levél) külső alakja tekintetében is, a katonai jelleg feltüntetésének és bélyegző használatának mellőzésével, a legnagyobb gondossággal szem előtt kell tartani,

k) a bü. választmány elnöke a tanu kihallgatása előtt az *igaz vallomástételre* szólítsa fel és figyelmeztesse őt a hamis vallomás büntetőjogi következményeire.**

Abban az esetben, ha a büv. a tanu *megesketését* az ügy elbírálására döntő befolyással bíró körülmény meg-

* Lásd: az 1896. évi XXXIII. t.-c. 204. §-ának 2. és 3. pontját és 205. §-át.

** Lásd: az 1878. V. t.-c.-nek az 1930. III. t.-c. 73. §-ával módosított 220. §-át.

állapítása céljából szükségesnek találja, a vallomásnak *esküvel* való megerősítését rendeli el.

Az eskü szövege, tekintet nélkül esküttevő hitvallására, a következő: „Én X. Y. esküszöm a mindenható és mindentudó Istenre, hogy legjobb tudomásom és lelkiismeretem szerint a tiszta és teljes igazat és csakis az igazat vallottam és abból semmit el nem hallgattam. Isten engem úgy segítjen!“

Tisztek és hasonlóállásúak mint tanuk jegyzőkönyvi vallomásukat (írásbeli nyilatkozatukat) „*becsületükre és kötelességükre*“ való hivatkozással erősítik meg, legény-ségi és polgári személyeket szükség esetén meg kell esketni.

A tanuk az eskütevésnek kötelessége alól mentesek, ha oly körülmények forognak fenn, amelyek a rájuk nézve mérvadó bünvádi perrendtartás szerint a meg-esketés akadályát képezik, vagy az eskütevés kötelessége alól mentességet állapítanak meg.*

Végkihallgatás 5. Mihelyt a büv. a tekintetbe jövő összes tanukat kihallgatta, a szükségesnek mutató összes megállapításokat befejezte és a vádbeli cselekmények tekintetében a tényállást tisztázottnak látja, a beigazolt vádbeli cselekményeket (terhelő körülményeket), valamint a súlyosító és enyhítő körülményeket röviden összefoglalja és egyidejű közlésükkel az eljárás alatt állót *végkihallgatásra* megidézi.

A végkihallgatás, amelyen eljárás alatt állónak ugyancsak *személyesen* kell megjelennie, célja az, hogy az eljárás alatt állónak az iratokba való egyidejű betekintés** által módot és alkalmat nyújtson arra, hogy

* A katonai büntetőbírászkodás alá tartozó egyénekre nézve az 1912. XXXIII. t.-c. 200. §-a, a polgári büntetőbírászkodás alá tartozó egyénekre nézve pedig az 1896. évi XXXIII. t.-c. 205. és 221. §§-ai tartalmazzák idevonatkozó rendelkezéseket.

** Korlátozások tekintetében lásd a 11. §. 4. pontját.

mindazokat a körülményeket, amelyeket a megállapított tényállás, a bizonyítékok, valamint a súlyosító és enyhítő körülmények tekintetében pótlólag még előadni kíván, vagy védelmére felhozni szükségesnek lát, előadhassa vagy felhozhassa és a *tényfelderítő eljárás megbízhatóságát és teljességét ily módon is előmozdítsa.*

Eljárás alatt állónak joga van arra is, hogy a tényfelderítés *kiegészítésére* tegyen javaslatot. E javaslat felett a büv. dönt. Az eljárás alatt álló javaslatát és a büv. döntését, ennek rövid indokolásával együtt, mindenkor írásba kell foglalni.

A büv-nak jogában áll, hogy a végkihallgatást a bizonyítás kiegészítése céljából bármikor és ismételten is *megszakítsa* és a szükséghez és lehetőséghez képest később folytassa, illetve fejezze be.

Az eljárás alatt álló idézése és megjelenése tekintetében a 4. pontban foglalt rendelkezések a végkihallgatás alkalmára is érvényesek. Az eljárás alatt álló a végkihallgatás befejeztével azt a körülményt, hogy az iratokba betekintett, vagy, hogy ezzel a jogával nem kívánt élni, az iratjegyzéken aláírásával megerősíteni köteles.

6. Ha a tényfelderítő eljárás során az eljárás alatt állóval szemben olyan újabb vádak merülnek fel, melyeket a jogosult parancsnok még nem bíralt el, illetve vád tárgyává nem tett: a büv. a tényállás és a bizonyítékok rövid összefoglalása, valamint a bü. iratok csatolása mellett a jogosult parancsnokhoz megfelelő előterjesztéssel él, illetőleg a *vádkiterjesztést* javasolja. **Vádkiterjesztés**

A jogosult parancsnok eljárását a 8, illetve 41. §. szabályozza. A vádkiterjesztést a jogosult parancsnok a 7. §. 3. pontja értelmében a m. kir. honvéd vezérkar főnökének (csendőrség felügyelőjének) bejelenti.

Ha a jogosult parancsnok vádkiterjesztést rendel el,

a büv. a tényfelderítést az új vádakra vonatkozólag is jelen §. 4. és 5. pontja szerint folytatja le.

Előadás
és
indítvány

7. A végkihallgatás befejezte után a tényállásban nem szabad hiánynak vagy hézagoknak mutatkoznia.

A teljesen befejezett tényfelderítő eljárás eredményét, tehát a tényállást, bizonyítékokat, a beigazolt vádbeli cselekményeket (terhelő körülmények), végül a súlyosító és enyhítő körülményeket a büv. beható eszmecsere és mérlegelés után az „Előadás“-ba* foglalja, egyúttal a *szavazás arányának feltüntetésével indítványt* terjeszt elő az iránt, vajjon a becsületügyben:

a) a tisztigyűlés egybehívása szükséges-e, avagy

b) a tisztigyűlés egybehívása nem szükséges.

A fennforgó körülmények által indokolt esetben a büv. a tisztigyűlés egybehívásának mellőzésére irányuló indítványával egyidejűleg javaslatot tesz az eljárás alatt állóval szemben esetleg teendő egyéb intézkedések iránt, mint pld. az 1. §. 3. bekezdése szerinti fegyelmi felelősségrevonás. A javaslatot mindig indokolni kell.

Együttes
előadás

8. Ha a tényfelderítő eljárást több tiszt ellen együttesen kellett lefolytatni (6. §. 4. pontja és a 19. § 1/a. pontja) akkor a büv. *együttes előadást**) szerkeszt és ebben az egész ügyre áttekintést nyújtó rövid összefoglalás előrebocsátása után a tényfelderítő eljárás eredményét, tehát a tényállást, bizonyítékokat, a beigazolt vádbeli cselekményeket (terhelő körülmények), a súlyosító és enyhítő körülményeket, végül indítványát minden egyes eljárás alatt álló tisztre vonatkozólag külön-külön sorolja fel, illetőleg teszi meg.

9. Az előadás és indítvány megszerkesztése után a büv. a becsületügyi iratokat a jogosult parancsnokhoz terjeszti elő.

* Lásd 4. mellékletet és annak megjegyzését.

A jogosult parancsnok teendői a becsületügyi választ-21. §. mány indítványának előterjesztése után.

1. A jogosult parancsnok a hozzá előterjesztett előadás és bü. iratok alapján elbírálja, vajjon a tényfelderítő eljárás érdemi és alaki tekintetben egyaránt helytállóan és teljesnek tekinthető-e, avagy ennek kiegészítése szükséges-e és ha igen, mely irányban.

2. Ha a jogosult parancsnok a tényfelderítést hiányosnak vagy helytelennek találja, akkor annak kiegészítését, illetve újbóli lefolytatását rendeli el.*

Ha pedig helytállóan tartja, a büv. indítványa felett az alábbiak szerint érdemben dönt:

a) ha a büv.-nak csak egy tagja is a tisztigyűlés egybehívását tartja szükségesnek, intézkedik a tisztigyűlés (25. §.) egybehívása iránt,

b) ha a büv. egyhangúlag a tisztigyűlés egybehívásának mellőzését javasolja, a jogosult parancsnok megítélése szerint azonban az eljárás alatt álló terhére megállapított cselekmények. vagy mulasztások olyan súlyosak, hogy azok az álláskövetelmények szem előtt tartásával fegyelmi úton kellőképp megtorolhatónak nem látszanak, indokainak egyidejű közlése mellett, ugyancsak a tisztigyűlés egybehívása iránt intézkedik,

c) ha a büv. nem tartja szükségesnek a tisztigyűlés egybehívását és a *jogosult parancsnok* ezzel az indítvánnyal egyetért, akkor az esetleg indítványozott vagy szándékolt fegyelmi megtorlás egyidejű bejelentésével a bü. iratokat a jóváhagyásra hivatott parancsnokhoz

* A büv. a kiegészítő tényfelderítést a tényfelderítő eljárással teljesen azonos módon folytatja le és megállapításai eredményét „Kiegészítő előadás“-ban foglalja össze. Ha azonban a kiegészítések során a tényállás előreláthatóan lényeges vagy többirányú változást fog szenvedni, a jogosult pk. — tévedések elkerülése érdekében — kiegészítő előadás helyett az egész „Előadás“ újbóli megszerkesztését is elrendelheti.

előterjeszti, illetve amennyiben a jogosult parancsnok a 7. §. 2. pont értelmében egyben az eljárás befejezésére is hivatott, akkor az eljárást a 22. §. értelmében befejezi.

22. §. A jóváhagyásra hivatott parancsnok teendői.

1. A bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok a hozzá a 21. §. 2/c. pontja alapján előterjesztett bü. iratokat felülbírálja és a bü. eljárás befejezése tekintetében véglegesen dönt.

2. Ha a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok a becsületügynek fegyelmi úton való befejezéséhez hozzájárul, *hozzájárulását a jogosult parancsnokkal közli, aki azután a fegyelmi tekintetben szükséges intézkedéseket a Szolg. Szab. I. R. XIII. fejezete, illetőleg jelen szabályzat 1. §. 3. bekezdése értelmében megteszi*, majd a bü. iratokat a jogerős döntéssel és a büntetési jegyzőkönyvi kivonattal kiegészítve, nyilvántartás és megőrzés végett a honvéd vezérkar főnökéhez előterjeszti.

A bü. eljárás a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok döntésének napjával nyer jogerős befejezést.

3. Ha a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok a becsületi eljárásnak fegyelmi úton való befejezéséhez a 21. §. 2/b. pontjában megjelölt okból nem járul hozzá, a tisztgyűlést egybe kell hívni.

NEGYEDIK FEJEZET

A tisztgyűlés.

A tisztgyűlés rendeltetése.

23. §.

1. A tisztgyűlés a m. kir. honvédség (csendőrség) tisztikarának képviselője, felfogásának az adott becsületügyben kifejezője, határozatával a tisztikar tekintélyének fenntartója és őre.

2. A tisztgyűlés rendeltetése az, hogy határozzon afelől, vajjon a tényfelderítés által az eljárás alatt álló terhére immár megbízhatóan megállapított cselekmények, illetve mulasztások:

a) az 1. §. 2. bekezdése szerint minősülő *becsületcsorbító* cselekmények vagy mulasztások-e és ehhez képest a becsületügyi tanácsot végtárgyalás céljából egybe kell-e hívni, avagy

b) a becsületügyi tanács egybehívása nem szükséges.

Indokolt esetben a tisztgyűlés a bü. tanács egybehívásának mellőzésére irányuló határozata mellett javaslatot tehet az eljárás alatt állóval szemben esetleg teendő egyéb intézkedésre, pl. az 1. §. 3. bekezdése szerinti fegyelmi felelősségrevonásra is.

3. A tisztgyűlés határozatának meghozatala alkalmával ne tévessze szem elől, hogy méltatlannak kímé-

lése, vagy becstelen cselekedetnek helytelenül felfogott hajtársiasságból való palástolása (Szolg. Szab. I. R. 30. pontja) nem szolgálja a tisztikar érdekeit.

24. §.

A tisztigyűlés megalakulása.

1. Főtiszti ügyekben főtiszti, törzstiszti ügyekben törzstiszti, a tábornoki kar tagjainak ügyeiben tábornoki gyűlés van hivatva határozatot hozni.

2. A tisztigyűlés egybehívását a jogosult parancsnok rendeli el és ő jelöli ki a tisztigyűlés elnökét.

3. A főtiszti gyűlés elnöke törzstiszt, a törzstiszti gyűlés elnöke tábornok vagy tábornoki helyen beosztott ezredes, a tábornoki gyűlés elnöke pedig a tábornoki karnak egy az eljárás alatt állónál magasabb rendfokozatú vagy rangban idősebb tagja legyen.

A főtiszti gyűlés tagjai fő- és törzstisztek, a törzstiszti gyűlés tagjai törzstisztek, a tábornoki gyűlés tagjai tábornokok és tábornoki helyen beosztott ezredesek.

4. A tisztigyűlés annak a parancsnokságnak, hatóságnak, csapattestnek, intézetnek stb. helyben állomásozó, mindenkor hárommal osztható, de legalább 12 hivatásos katonaállományú tisztjéből alakul, amelyhez az eljárás alatt álló tiszt tartozik.*

5. Ha a becsületügyi eljárás nem katonaállományú

* Szolgálati elhelyezési, vagy létszámviszonyok okából a fenti irányelvektől szükség parancsolta mértékben eltérésnek lehet helye. Így létszámhiány esetén az illetékes tisztigyűlés helyben állomásozó más alakulatok tisztjével egészíthető ki, a tisztigyűlés külső állomáson is egybehívható, ny. áll. tisztek b. ügyében elnökül és tagokként ny. áll. tisztek is bevonhatók stb. Ny. áll. tisztek bevonása esetén figyelemmel kell lenni a G—10. jelzésű Illetmény Szabályzat I. Fejezet 14. §. 4. pont a), b) alpontjának rendelkezésére (napidíjak). Az esetleges kizárási indítványokra való tekintettel célszerű a tisztigyűlésre 2—3 póttagot is kirendelni.

tiszt ellen folyik, a tisztigyűlés az érintett tiszt állománycsoportjából és rendfokozata szerint vezényelt 3 főtiszti, törzstiszti, vagy tábornoki, illetőleg hasonrangú taggal kiegészül. Ez utóbbi tagoknak azonban, ha együttes becsületügyről van szó, mindenkor csak a saját állománycsoportjukhoz tartozó tiszt ügyében van szavazati joguk.

6. Ha ugyanabban az ügyben több tiszt van érdekelve (6. §. 4. pont), a tisztigyűlést a rangban legidősebb eljárás alatt álló tiszt rendfokozatának megfelelően kell egybehívni.*

7. A becsületügyben parancsnoki jogokat gyakorló elöljárók, a tényfelderítő eljárásban közreműködött büv. tagok, valamint a kizárási okok (10. §.) által érintett tisztek a tisztigyűlésnek sem elnökei, sem tagjai nem lehetnek.

8. Ha az érintett alakulat, illetve a jogosult parancsnok a 3—6. pontokban meghatározott rendfokozatú elnököt vagy tagokat saját állományából nem tudja vezényelni és ez okból a tisztigyűlésnek más alakulatok állományába tartozó tisztekkel való kiegészítése válik szükségessé, a tisztigyűlés kiegészítése iránt az állomásparancsnok és ha ez sem tudná az előirt létszámot biztosítani, a bü. eljárás jóváhagyására hivatott parancsnok (7. §.) intézkedik.

* Szolgáljon útmutatásul a következő példa: ha egy olyan együttes becsületügyről van szó, melyben eljárás alatt állóként egy főtörzsorvos, egy katonaállományú százados és egy gazd. főhadnagy szerepel, a törzstiszti gyűlést legalább 12 katonaállományú törzstiszt taggal kell egybehívni és azt 3, az V—VII. rangosztályban levő orvossal és 3, a VIII—X. rangosztályban levő gazdasági tiszttel kell kiegészíteni, egyúttal megfelelő számú póttagról kell gondoskodni. Szavazati joguk az orvosoknak csak a főtörzsorvos, a gazdasági tiszteknek csak a gazd. főhadnagy ügyében van, a katonaállományú százados ügyében csak a 12 katonaállományú törzstiszt szavaz.

A bü. előadó 9. Terjedelmes vagy bonyolult ügy tárgyalása esetén a jogosult parancsnoknak jogában áll, hogy a tisztgyűlés akadálytalan és gyors lefolytatása érdekében becsületügyi előadót rendeljen ki. Becsületügyi előadóként rendszerint az ügyet legalaposabban ismerő büv. tagot kell a büv. elnöke útján kirendelni.

A bü. előadó a tisztgyűlés elnökét kötelességének teljesítésében, így főleg a bü. eljárás anyagának ismeretében és a jegyzőkönyv kifogástalan megszerkesztésében támogatja, érdemben azonban nem működik közre és sem a tanácskozásban, sem a szavazásban nem vesz részt.

25. §. A jogosult parancsnok intézkedései a tisztgyűlés egybehívására.

1. Mihelyt a jogosult parancsnok a tisztgyűlés egybehívása tekintetében döntött, kijelöli annak elnökét, kirendeli a tagokat, szükség esetén előterjesztést tesz a hiányzó elnök vagy tagok pótlására, adott esetben nem katonaaállományú tisztek bevonására, gondoskodik a szükséghez képest bü. előadóról, azután a bü. iratokat a tisztgyűlés megtartása végett a kijelölt elnöknek kiadja, ugyanakkor az eljárás alatt állót (állókat) a tisztgyűlés egybehívásáról és az esetleg szükségesnek látott szigorításokról (14. §. 2. pontja) értesíti, végül a tisztgyűlés egybehívását a beigazolt vádbeli cselekmények (terhelő körülmények), a súlyosító és enyhítő körülmények, valamint az esetleg alkalmazott szigorítások rövid közléssel nyilvántartás végett szolgálati úton a honvéd vezérkar főnökének (csendőrség felügyelőjének) bejelenti.

2. Az eljárás alatt állóhoz intézendő rendelkezésnek a következőket kell tartalmaznia:

a) a tisztgyűlés egybehívására, valamint az esetleges szigorításokra vonatkozó értesítést,

b) a tisztgyűlés elnökének nevét, hivatkozással az eljárás alatt állónak a 10. és 11. §-ban biztosított kizárási jogára,

c) azt az értesítést, hogy a tárgyalás napját a tisztgyűlés elnöke fogja az eljárás alatt állóval közölni, még pedig legalább 8 nappal a tárgyalás megtartása előtt.

A kiadott értesítéshez csatolni kell az előadásnak egy az eljárás alatt álló számára szerkesztett példányát.*

Az értesítést és az előadást átvételi elismervénnyel és tértí vevénnyel kell az eljárás alatt állónak kézbesíteni.

3. Ha az eljárás alatt álló az idézés átvétele ellenére nem jelenik meg a tisztgyűlésen, sem védőt nem küld, sem védőiratot nem terjeszt elő, vagy ha az idézést neki saját hibájából kézbesíteni nem lehetett, annak átvételét megtagadta vagy meghiusította, akkor a tisztgyűlést távollétében is meg kell tartani.

4. Ha azonban az eljárás alatt állónak az idézést valamely rendkívüli körülmény következtében** nem lehetett kézbesíteni, vagy ha az eljárás alatt álló ily körülmény következtében a megjelenésben huzamosabb időn át akadályozva van, a jogosult parancsnok dönt afelől, hogy a tisztgyűlést el kell-e napolni, vagy pedig, hogy — különösen ha súlyos cselekmények következtében a tisztgyűlés képviselő bevonásával (12. §.) az eljárás alatt álló távollétében is meg kell tartani. A jogosult parancsnok döntéséről a tisztgyűlés elnökét, valamint a lehetőséghez képest az eljárás alatt állót is értesítse.

* Ha együttes (társas) bü.-ről van szó, akkor minden egyes eljárás alatt állónak csak az előadás áttekintő összefoglalását és a rávonatkozó részt kell kiadni. (20. §. 8. pont.)

** 20. §. 4/c. pont.

A tisztgyűlés elnökének kötelességei, a tisztgyűlés lefolyása.

1. A tisztgyűlés elnöke a jogosult parancsnok által neki kiadott becsületügyről a lehető legrövidebb idő alatt, mindamelllett oly alaposan tájékozódik, hogy az egész anyagot *teljesen* ismerje, egyrészt, hogy a tisztgyűlés akadálytalan megtartását biztosíthassa, másrészt, hogy az állásfelfogás követelte megnyugtató határozat létrejöttét lehetővé tegye.

2. Mihelyt a tisztgyűlés elnöke a becsületügy teljes anyagát ismeri, meghatározza a tisztgyűlés *helyét* és *idejét* és a tárgyalásra a tisztgyűlés *tagjait*, valamint az *eljárás alatt állót* — ez utóbbit legalább 8 nappal a tárgyalás napját megelőzően — átvételi elismervény csatolásával (tértivevénnyel) megidézi. Egyben felhívja arra, hogy a tárgyaláson személyesen jelenjen meg, vagy igazolt védőt küldjön, vagy védőiratát az elnökhöz idejében terjessze elő, mert különben a tisztgyűlés csupán a ténymegállapítások eredménye és a rendelkezésre álló iratok alapján fogja határozatát meghozni. Ugyancsak figyelmezteti, hogy a 11. §. 8. pontja értelmében személyes megjelenés esetében is védelmét írásban összefoglalva a védőbeszéd befejeztekor az elnöknek átadni köteles.

3. A tárgyalást a tisztgyűlés elnöke *vezeti*, örködik annak nyugalma és tekintélye felett és meggátol minden olyan törekvést, amely annak zavartalan lefolyását vagy méltóságát veszélyeztetné.

Az elnöknek erre a célra a következő *eszközök* állanak rendelkezésére: a helyszínen figyelmeztetés, szómegvonás és kizárás, a továbbiakban pedig az illető tiszt előljáró parancsnokságához teendő jelentés.

4. A tisztgyűlésről az 5. melléklet szerinti *jegyzőkönyvet** kell felvenni. Az elnök a tisztgyűlést az alábbi

* A tisztgyűlésről együttes (társas) bü. esetén is csak egy jegyzőkönyvet kell vezetni, de minden eljárás alatt állóra vonatkozólag külön-külön kell szavazni és a határozatot is külön-külön kell a jegyzőkönyvbe foglalni.

alakszerűségeket betartásával köteles vezetni:

a) az elnök a tisztgyűlést *megnyitja és megállapítja*, vajjon a kirendelt tagok jelen vannak-e és az összes megjelent egyének, ú. m. tagok, póttagok, eljárás alatt álló, védő stb. nevét *jegyzőkönyvbe foglalja*,

b) az elnök ezután megállapítja, van-e a tisztgyűlés tagjai között olyan, aki a bü. eljárásból ki van zárva, illetve van-e *kizárási indítvány*. (10. §.) A kizárás tekintetében — esetleg tanácskozás és szavazás útján — a tisztgyűlés dönt. A tanácskozás és szavazás idejére az eljárás alatt állónak (védőjének, képviselőjének) a tárgyalási termet el kell hagynia. A szavazás nyíltan történik, a döntés szavazattöbbségen alapul, egyenlő szavazat esetén az elnöki szavazat dönt.

A döntés megtörténte után az elnök az esetleg *kizárt tagokat sorshúzás útján a póttagok közül pótolja*, majd ennek rövid jegyzőkönyvi feljegyzése után az immár *határozatképes tisztgyűlés érdemi tárgyalását megnyitja*,

c) az elnök az előadás alapján *ismerteti a tényállást*. Ennek során *bemutatja és felolvastatja* azokat az iratokat és egyéb bizonyítékokat, melyek a leglényegesebb megállapításokat támogatják, illetve bizonyítják. A felolvasott iratok iratjegyzéki számát *jegyzőkönyvbe véteti*,

d) ezután *ismerteti* az elnök a *beigazolt vádbeli cselekményeket* (terhelő körülmények), a *súlyosító és enyhítő körülményeket*, a *büv. indítványát* és adott esetben (21. §. 2. b pontja) a jogosult parancsnoknak a tisztgyűlés egybehívására vonatkozó rendelkezését és annak indokolását,

e) ezt követően az elnök *kérdést intéz* a tisztgyűlés tagjaihoz, vajjon kívánnak-e még valamely irányban felvilágosítást vagy tájékoztatást, avagy a tényállást

tisztán látják? A kívánt felvilágosításokat — szükség esetén az eljárás alatt állóhoz intézett kiegészítő kérdés után — megadja (a bü. előadóval megadatja), az esetleg pótlólag felolvasott iratok iratjegyzéki számát előjegyezteti,

f) az elnök megadja az engedélyt az eljárás alatt állónak (védőjének, képviselőjének) a védelem előadására. A védőbeszéd írott példányát a jegyzőkönyvhöz csatolja.

A védelem előadása után a jegyzőkönyvet az eljárás alatt állóval (védőjével, képviselőjével) hitelesített (aláíratja) és távozásukra engedélyt ad,

g) az elnök — esetleg szünet közbeiktatása után — megnyitja a tanácskozást azzal, hogy az ügyet rövid összefoglalásban, amelyet írásban is a jegyzőkönyvhöz csatol, tömören megegyeszer ismerteti és a 23. §. lényeges rendelkezéseire való utalással felhívja a tagok figyelmét azokra a körülményekre, amelyeknek elhatározásukban döntő szerepet kell játszaniok,

h) az elnök alkalmat ad a tagoknak véleménynyilvánításra, indítványok előterjesztésére, döntő fontosságú körülmények megtárgyalására, az iratokba való betekintésre stb. A felszólalók nevét és a felszólalás lényegét a jegyzőkönyvben rögzíti,

i) a tanácskozás befejeztével az elnök elrendeli a szavazást, még pedig először ezekre az előzetes kérdésekre:

nem szükséges-e a ténymegállapítások kiegészítése? Ha igen, mely irányban, vagy mely körülményekre nézve?

nem merült-e fel a tisztigyűlés tagjainak kételye az eljárás alatt álló beszámíthatóságát illetően, avagy nem szükséges-e az eljárás alatt álló (védője, képviselője) által esetleg fölvetett és orvosi bizonyítvánnyal valószínűsített ily kétely tekintetében szakorvosi lelet beszerzése.

A tisztigyűlés az előzetes kérdésekre nyíltan szavaz, a döntéshez szavazattöbbség elégséges, szavazategyenlőség esetén az elnök dönt, az egyes indítványokat és azok tárgyában hozott döntést jegyzőkönyvbe kell foglalni,

k) ha az előzetes kérdésekre lefolytatott szavazás eredménye úgy kívánja, az elnök a tárgyalást berekeszti és a bü. iratokat a szükséges további intézkedések* megtétele végett a jogosult parancsnokhoz előterjeszti.

A jogosult parancsnok a továbbiakban a 27. §. 2. pontja szerint jár el,

l) az előzetes kérdésekre lefolytatott szavazás után az elnök elrendeli a szavazást a főkérdésre.* Ez előre elkészített szavazójegyekkel titkosan és pontonként az alábbiak szerint történik.

A szavazójegyek a következő szöveggel készülnek:

1. „A becsületügyi tanácsot véghatározat meghozatala céljából egybe kell hívni.“

2. „A becsületügyi tanács egybehívása nem szükséges (eljárás alatt álló magatartását fegyelmiel kell elbírálni“).

A tisztigyűlés minden egyes tagja aképp szavaz, hogy a szavazójegy szövegének azt a részét, mely nem felel meg véleményének, törli. Az elnök nem szavaz,

m) a szavazás megtörténte után az elnök az egyes rendfokozatok rangban legidősebb tisztjeivel együtt pontonként megállapítja a szavazás eredményét és ezt, mint a tisztigyűlés határozatát — a tisztigyűlésnek a 23. §. 2. pont b) alpontja értelmében esetleg fegyelmi

* Ha együttes (társas) bü.-ről van szó, a szavazás minden egyes eljárás alatt állóra vonatkozólag külön-külön történik. Az a körülmény, hogy egyes eljárás alatt állók tekintetében a főkérdésben esetleg már nem lehet szavazni, nem akadályozza azt, hogy azokra az eljárás alatt állókra nézve, akiknél ily akadály nem merült fel, a szavazás a főkérdésben is megtörténjék.

fenyítésre tett javaslatával kiegészítve — a titoktartási kötelezettségre való egyidejű figyelmeztetéssel kihirdeti, *jegyzőkönyvbe foglalja*, azután a szavazójegyeket megsemmisíti.

Ahhoz, hogy a becsületügy a végtárgyalás mellőzésével befejezhető legyen, legalább kétharmad szavazattöbbségre van szükség, egyébként a bü. tanácsot a végtárgyalás céljából egybe kell hívni,*

n) az elnök a tisztgyűlés jegyzőkönyvét a saját, valamint minden egyes rendfokozat rangban legidősebb tisztjének aláírásával hitelesíti, a tárgyalást bezárja és az iratjegyzék megfelelő kiegészítése után a bü. iratokat a jogosult parancsnokhoz előterjeszti.

27. §. A jogosult parancsnok teendői a tisztgyűlés után.

1. A jogosult parancsnok a hozzá előterjesztett tisztgyűlési jegyzőkönyvet *ellenőrzi* abban a tekintetben, vajjon a tisztgyűlés egybehívása és tárgyalása során — ideértve a tisztgyűlés döntéseit is — nem történtek-e alaki, vagy a bü. eljárás lényeges alapelveibe ütköző hibák, azután a következőkép jár el:

a) ha csekélyebb jelentőségű, a hozott határozatot érdemben nem befolyásoló *alaki* hibák mutatkoznak, azok kiküszöbölésére a tisztgyűlés elnökének bevonásával intézkedik,

b) ha azonban a határozat *érdemét befolyásoló* alaki hibát észlel, akkor a tisztgyűlést az ügy újbóli

* Miután a tisztgyűlés taglétszáma hárommal mindig maradék nélkül osztható, a $\frac{2}{3}$ többség is mindig maradék nélkül megállapítható lesz. Ezek szerint a bü. tanács egybehívását mellőző határozathoz katonaállományú tiszt ügyében legalább 8:4, nem katonaállományú tiszt ügyében legalább 10:5 szavazati aránynak kell mutatkoznia.

letárgyalására és az észlelt hiba kiküszöbölésére utasítja.

2. Ha a tisztgyűlés az előzetes kérdésekre (26. §. 4. i. alpontja) lefolytatott szavazás eredményeképpen:

a) a ténymegállapítások kiegészítését tartotta szükségesnek, a jogosult parancsnok erre vonatkozólag intézkedik és a becsületügyi választmányt a kívánt irányban *kiegészítő előadás* (21. §. lábjegyzete) megszerkesztésére utasítja, majd ennek beérkezése után a tisztgyűlést újra egybehívja,

b) ha a tisztgyűlés a beszámíthatóság kérdésének eldöntésére *szakorvosi lelet* beszerzését tartotta szükségesnek, a jogosult parancsnok a 9. §. 3., illetve 5. pontja értelmében jár el.

3. Ha a jogosult parancsnok a tisztgyűlésnek a főkérdésben hozott határozatát *érdemben helytállónak* tartja, akkor erről szóló véleményének kifejezése mellett a bü. iratokat a tisztgyűlés határozata szerint szükséges intézkedések — ide tartozik a fegyelmi fenyítés kiszabása is — megtétele végett szolgálati úton a bü. eljárás jóváhagyására hivatott parancsnokhoz előterjeszti, illetve amennyiben a jogosult parancsnok a 7. §. 2. pontja értelmében egyben az eljárás befejezésére is hivatott, akkor a 28. §. 1. pont értelmében jár el.

4. Ha azonban a jogosult parancsnok úgy véli, hogy a tisztgyűlésnek a becsületügyi tanács egybehívásának mellőzésére szóló határozata — akár csak a beigazolt vádbeli cselekmények (terhelő körülmények) egyike tekintetében is — az állásbecsületnek és a tisztikar ezen alapuló tekintélyének hátrányára szolgálhat, akkor idevonatkozó észrevételeit és indokait a bü. eljárás jóváhagyására hivatott parancsnok elé terjeszti, aki azután a 28. §-ban meghatározott jogai alapján végérvényesen dönt. Amennyiben a jogosult parancsnok a 7. §. 2. pont értelmében egyben az eljárás befejezésére is hivatott, akkor a 28. §. 2. pont értelmében intézkedik.

28. §. A bü. eljárás jóváhagyására hivatott parancsnok intézkedései a tisztgyűlés határozata alapján.

1. A bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok (7. §.) a hozzá előterjesztett bü. iratokat a 27. §. értelmében *felülbírálja*, azután a bü. eljárás folytatása vagy befejezése tekintetében az alábbiak szem előtt tartásával *végérvényesen dönt*:

a) ha a tisztgyűlés a végtárgyalást szükségesnek tartotta, intézkedik a *végtárgyalás* (35. §.) megtartása iránt,

b) ha a tisztgyűlés a bü. tanács egybehívásának mellőzésére szóló határozatot hozott és ezzel a határozattal, valamint a netán javasolt egyéb intézkedésekkel a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok egyetért, megteszi a javasolt intézkedéseket, erről a jogosult parancsnokot, valamint az eljárás alatti állót értesíti. azután a bü. iratokat — a bü. eljárás befejezésére vonatkozó rendelkezéseivel kiegészítve — nyilvántartás és megőrzés végett a m. kir. honvéd vezérkar főnökéhez előterjeszti.

A jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnoknak ezzel a döntésével a bü. eljárás végleges befejezést nyert.

2. Ha a tisztgyűlés egybehívása vagy tárgyalása során — ideértve a tisztgyűlés döntéseit is — oly hibák fordultak elő, amelyek a bü. eljárás lényeges alapelveibe ütköznek, avagy a tisztgyűlésnek a bü. tanács egybehívásának mellőzésére szóló határozata — akár csak a terhelő körülmények (beigazolt vádbeli cselekmények) egyikére is — nem felel meg a 23. §-ban megállapított elveknek, a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnoknak jogában áll az állásbecsület és a tisztikar ezen alapuló tekintélyének védelme érdekében, indokainak közlésével *egy más tisztgyűlést egyízben* akár az

egész ügy, akár csak a kérdéses terhelő körülmények újbóli tárgyalására és újabb határozathozatalra utasítani.

3. Ha ez *újabb tisztgyűlés* a bü. újabb tárgyalása során:

a) akként határozott, hogy a végtárgyalás megtartása szükséges, a jóváhagyásra, illetve befejezésére hivatott parancsnok ennek megfelelően intézkedik,

b) ha azonban a tisztgyűlés a kifejtett indokok figyelembevételével is a bü. tanács egybehívásának mellőzésére szóló határozatot hozott, a jóváhagyásra, illetve befejezésére hivatott parancsnok a becsületügyet a tisztgyűlés határozata szerint befejezi.

4. Az ily módon befejezett becsületügy újrafelvételét a 42. §. 2. pontjának rendelkezései alapján, idevonatkozó javaslatra. vagy enélkül is, a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) rendelheti el.

V. FEJEZET.

**A becsületügyi tanács tárgyalása,
végtárgyalás.**

A végtárgyalás célja.

29. §.

1. A végtárgyalás célja az, hogy a tisztigyűlés által a bü. tanács elé utalt cselekmények felett *a bü. tanács végsőfokon határozzon* abban a tekintetben,

a) vajjon a cselekmények, a kísérő körülményeket is figyelembevéve (ilyenek lehetnek a tiszti rendfokozattal vagy bajtárs bizalmával való visszaélés, egyenruhában elkövetett botrányos cselekmények következtében nyilvános megszégyenülés stb.), az egyéni és tisztiállás közös becsületét oly mértékben érintik-e, hogy az eljárás alatt álló a tiszti állástekintetek sérelme nélkül rendfokozatában meg nem hagyható (*sértő határozat*), vagy

b) bár a cselekmények becsületcsorbító jellege kétségbevonhatatlan, méltánylást érdemlő körülmények (mint amilyenek véletlen események közrejátszása, első botlás, a jóvátételre való törekvés stb.) megengedik, hogy a tisztikar a legsúlyosabb megtorlást ezúttal még mellőzze (*veszélyeztető határozat*), vagy végül

c) a bü. tanács úgy találja, hogy a cselekmények a tisztiállás becsületét nem érintik, ennél fogva eljárás alatt állót azon vád alól, hogy magatartásával a tisztiál-

lás becsületét érintette, felmenti és indokolt esetben vele szemben fegyelmi fenytést, vagy más intézkedést javasol. (*Felmentő határozat.*)

2. A bü. tanács határozatának meghozatalakor tartsa szem előtt, hogy határozatával a becsületügy végérvényes befejezésére kell a becsületügy jóváhagyására hivatott parancsnok számára alapot nyújtania, ennél fogva azt egyrészt lelkiismeretes és elfogulatlan mérlegelésből folyó szabad meggyőződés, másrészt a tisztikar tekintélyének fenntartására irányuló köteles törekvés jellemezze.

30. §. **Becsületügyi tanácsok általában.**

1. A végtárgyalás megtartására a becsületügyi tanácsok vannak hivatva.

Becsületügyi tanácsok főtisztok, törzstisztek és a tábornoki kar tagjai számára külön-külön alakulnak.

2. A bü. tanács az *elnökből és 4 tagból áll.* Esetleges helyettesítésükre egy elnökhelyettes és 8 póttagszolgal.*

3. A bü. tanács *elnökét és elnökhelyettesét* a becsületügyek jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok nevezi ki, *rendes- és póttagjait* pedig az érdekeltektől titkos szavazással választják.

4. Ha az eljárás alatt álló nem katonáállományú tiszt, akkor a bü. tanács 2 katonáállományú tagja he-

* Az elnökhelyettes és a póttagok az elnök és a rendes tagok szolgálati vagy egyéb akadályoztatása, ú. m. betegsége, szabadsága stb. esetén azok helyettesítésére vannak hivatva.

Kivételes körülmények fennforgása esetén, mint amilyenek a becsületügyek nagyobb száma vagy torlódása, átmenetileg két egyidejűleg működő tanácsot is lehet alakítani. Ilyenkor a második tanács elnöke az elnökhelyettes, a tanácsok tagjaiként pedig a rendes és póttagok egyaránt igénybevehetők. Mindezeket szabályozni a tanács elnöke hivatott.

lyébe az eljárás alatt álló állománycsoportjához tartozó, legalább azonos rendfokozatú (rangosztályú) két tiszt lép. Esetenkénti kirendelésükre a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok intézkedik. (35. §.)

5. A tanács elnökének, elnökhelyettesének, tagjainak és póttagjainak megbízatása három nap-tári évre szól. Csonka év egész évnek számít. A választás idejét a parancsnok úgy rendelje el, hogy az átmenet fennakadás nélkül biztosítva legyen. Az évközben beálló hiányokat akként kell pótolni, hogy a végleg kilépő rendes tag helyébe a legtöbb szavazatot kapott póttag, a kieső póttag helyébe pedig az a tiszt lép, aki a legutóbbi választáson a következő legtöbb szavazatot kapta. Az első megválasztást el kell fogadni, újabb megválasztás alól az illető tisztnek — kérelmére — felmentést kell adni annyi időre, mint amennyit a bü. tanács rendes tagjaként eltöltött.

A bü. tanácstagok választását is a 15. §. 3. pontjához fűzött lábjegyzetben foglaltak szerint kell megejteni.

6. A bü. tanács elnöke és tagjai a parancsnok és a tisztikar bizalmának letéteményesei. Az állásbecsület és állástekintély fenntartására irányuló, előkelő gondolkodást, önzetlenséget és fáradságot igénylő munkásságukat minden parancsnok elismerni és előmozdítani köteles.

Főtiszti becsületügyi tanácsok.

31. §.

1. Főtisztek számára állandó bü. tanácsokat kell alakítani:

a) *minden hadtestparancsnokság állomáshelyén* a hadtestparancsnokság állományába tartozó, továbbá a hadtestnek alárendelt, vagy területén elhelyezett összes parancsnokságokhoz, csapatokhoz, intézetekhez, hatóságokhoz, szervekhez stb. beosztott vagy oda tartósan vezényelt, végül a hadtest területén állandó lakóhellyel

biró mindazon főtiszték becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a hadtest parancsnoka a 7. §. értelmében a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnoki jogokat gyakorolja, úgyszintén, akiknek becsületügye külön rendelettel oda utaltatott,

b) egy-egy főtiszt bü. tanácsot a m. kir. légierők és a m. kir. folyamierők kötelékében Budapesten, mindama főtiszték becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok jogait a 7. §. értelmében a m. kir. légierők, illetve a m. kir. folyamierők parancsnoka gyakorolja,

c) egy csendőr főtiszt bü. tanácsot a m. kir. csendőrség kötelékében Budapesten, mindama főtiszték becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok jogait a 7. §. értelmében a m. kir. csendőrség felügyelője gyakorolja,

d) egy főtiszt bü. tanácsot Budapesten, a m. kir. honvédelmi minisztérium kebelében, mindama főtiszték becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok jogait a 7. §. értelmében a m. kir. honvéd vezérkar főnöke gyakorolja, úgyszintén, akiknek becsületügye külön rendelettel oda utaltatott.

2. A főtiszt bü. tanács elnöke és elnökhelyettese ezredes, rendes tagjai két törzstiszt és két főtiszt, pótagjai négy törzstiszt és négy főtiszt, valamennyien a bü. tanács megalakulása helyén szolgálatot teljesítő hivatásos katonaállományú tisztek közül.*

3. Választók: az érintett tisztikarok összes tényleges főtisztjei állománycsoportjukra való tekintet nélkül.

* Nem katonaállományú tiszt becsületügyében lásd a 30. §. 4. pontját.

Törzstiszti becsületügyi tanácsok.

32. §.

1. Törzstisztek számára állandó bü. tanácsok alakulnak:

a) minden hadtestparancsnokság állomáshelyén a hadtestparancsnokság állományába tartozó, továbbá a hadtestparancsnokságnak alárendelt, vagy területén elhelyezett alakulatokhoz, parancsnokságokhoz, csapatokhoz, intézetekhez, hatóságokhoz, szervekhez stb. beosztott vagy oda tartósan vezényelt, végül a hadtest területén állandó lakóhellyel bíró törzstisztek mindama becsületügyeinek intézésére, amelyekben a jogosult parancsnoki jogokat a 6. §. értelmében a hadtestparancsnoka gyakorolta, úgyszintén, akiknek becsületügye külön rendelettel oda utaltatott,

b) a m. kir. légierők és a m. kir. folyamierők kötelékében Budapesten, mindama törzstisztek becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a jogosult parancsnoki jogokat a 6. §. értelmében a m. kir. légierők, illetve a m. kir. folyamierők parancsnoka gyakorolta,

c) egy csendőr törzstiszti bü. tanács a csendőrség kötelékében Budapesten, mindama törzstisztek becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a jogosult parancsnoki jogokat a 6. §. értelmében a m. kir. csendőrség felügyelője gyakorolta,

d) egy törzstiszti bü. tanács Budapesten a honvédelmi minisztérium kebelében, mindama törzstisztek becsületügyeinek intézésére, akikkel szemben a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok jogait a 7. §. értelmében a m. kir. honvéd vezérkar főnöke gyakorolja, úgyszintén, akiknek becsületügye külön rendelettel oda utaltatott.

2. A törzstiszti bü. tanács elnöke és elnökhelyettese tábornok (tábornoki helyen beosztott ezredes), rendes tagjai: 1 ezredes és 3 alezredes vagy őrnagy, pótagjai: 2 ezredes és 6 alezredes vagy őrnagy valamennyien a

bü. tanács megalakulása helyén szolgálatot teljesítő hivatásos katonaállományú tisztek közül.*

3. Választók: az érintett tisztikarok összes tényleges törzstisztjei állománycsoportjukra való tekintet nélkül.

33. §. Tábournoki becsületügyi tanács.

1. Ha a m. kir. honvéd vezérkar főnöke a bü. eljárást a tábornoki kar tagja, vagy tábornoki helyen beosztott ezredes ellen rendelte el, akkor a tábornoki bü. tanács megalakítása alábbiak szerint történik:

a) a bü. tanács elnökéül a tábornoki karnak egy az eljárás alatt állónál magasabb rendfokozatú vagy rangidősebb tagját a m. kir. honvéd vezérkar főnöke nevezi ki,

b) a bü. tanács 4 rendes és 2 póttagját az ügyben illetékes tábornoki gyűlés (24. §. 4. pontja) a tábornoki kar katonaállományú *tényleges* tagjai közül választja meg.**

Ha a tábornoki kar nyugállományú tagjának becsületügyéről van szó, a tábornoki bü. tanács tagjai a tábornoki kar nyugállományú tagjai is lehetnek.***

34. §. A becsületügyi tanácsok illetékessége, átutalás stb.

1. A bü. tanácsok illetékessége, becsületügyek átutalása, együttes becsületügyek lejtárgyalása, fegyelmi fenytések kiszabása, végül esetleges egyéb intézkedések

* Nem katonaállományú tiszt becsületügyében lásd a 30. §. 4. pontját.

** A tábornoki kar nem katonaállományú tagja becsületügyében lásd a 30. §. 4. pontját.

*** Nyugállományú tábornokok bevonása esetén figyelemmel kell lenni a G—10. jelzésű Illetmény Szabályzat I. fejezet 14. §. 4. pont a), b) alpontjainak rendelkezésére (napidíjak).

tekintetében a bü. választmányokra fennálló rendelkezések (19. §.) értelemszerűen a bü. tanácsokra is érvényesek, azon *eltéréssel*, hogy a *parancsnoki jogokat itt a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok gyakorolja.*

Kétes esetben a döntés joga a m. kir. honvéd vezérkar főnökét illeti meg.

2. A honvéd vezérkar főnöke, ha szervezési változások vagy egyéb különös körülmények szükségessé teszik, jogosult arra, hogy a 31—33. §. szerint rendszerezített *állandó* bü. tanácsokon felül további ideiglenes vagy állandó bü. tanácsoknak megalakítását is elrendelje.

A jóváhagyásra hivatott parancsnok intézkedése a 35. §. végtárgyalás megtartása céljából.

1. Ha a tisztigyűlés akként határozott, hogy a végtárgyalás megtartása szükséges, a bü. jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok a bü. eljárás eddigi lefolyását a 28. §. 1. pontja értelmében idővesztés nélkül *felülbírálja*, azután a végtárgyalás megtartása iránt intézkedik. Ebből a célból a tisztigyűlés által a bü. tanács elé utalt cselekmények (terhelő körülmények) felsorolása mellett* a bü. iratokat a bü. tanács elnökének kiadja és a bü. tanácsot véghatározat hozatalára utasítja,** egyúttal az eljárás alatt állót és annak a csapattestnek, alakulatnak stb. tisztikarát, amelyhez az eljárás alatt álló tartozik, a végtárgyalás elrendeléséről, a tanács elé utalt cselekményekről és az alkalmazott szigorításokról értesíti, végül összes intézkedéseit

* Lásd 29. oldal * alatti lábjegyzetet.

** Nem katonaállományú tiszt becsületügyében a bü. tanácsot előbb két nem katonaállományú tiszti taggal ki kell egészíteni. (30. §. 4. pont.) Póttag kirendelése célszerű.

nyilvántartás végett a honvéd vezérkar főnökének jelenti.

2. A parancsnok az eljárás alatt állót a végtárgyalás elrendelésével egyidejűleg *minden esetben* felmenti a szolgálat alól és eltiltja a tiszti intézmények látogatásától. Megfelelő esetben a Szolg. Szab. I. Rész 335. pontjának 3. bekezdése értelmében egyúttal az egyenruha-viselési jog felfüggesztése iránt is intézkedik.

3. A végtárgyalás megtartása céljából szükséges további intézkedéseket a bü. tanács elnöke teszi meg.

36. §. A becsületügyi tanács elnökének jogai és kötelességei.

1. A bü. tanács elnöke mindenekelőtt tájékozódjék a becsületügy anyagáról annyira, hogy annak sajátossága és terjedelme szerint a tárgyalás idejét *minél közelebbi időpontra* kitűzhesse, — azután jelölje ki a tanács tagjai közül az ügy előadóját és mind ezt, mind a tanács többi tagját értesítse a végtárgyalás idejéről és helyéről.* Ezekután értesítse az eljárás alatt állót a végtárgyalás idejéről és helyéről, még pedig oly módon, hogy ezt az átvételi elismervénnyel (térti vevénnyel) megküldött idézést legalább 8 nappal a tárgyalás előtt kézhez vegye.

2. Az eljárás alatt álló számára kiadandó értesítésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

- a) a tárgyalás helyét és idejét,
- b) figyelmeztetést egyfelől arra, hogy joga van a tárgyaláson személyesen, védőjével együtt megjelenni, vagy igazolt védőt küldeni, avagy védelmét írásban előterjeszteni, másfelől arra, hogy a bü. tanács egyébként

* Esetleges kizárási indítványokra vagy akadályoztatásra való tekintettel célszerű a tanácsba a rendes tagokon felül már eleve 1—2 póttagot is kirendelni.

Nem katonaállományú tiszt becsületügyében a tanács tagjai tekintetében lásd a 30. §. 4. pontját.

határozatát csupán a rendelkezésre álló iratok alapján fogja meghozni, végül, hogy a 11. §. 8. pontja értelmében személyes megjelenés esetében is védelmét írásban összefoglalva a védőbeszéd befejeztekor az elnöknek átadni köteles.

c) tájékoztatást arról, hogy ha a személyes megjelenésben elfogadható és igazolt körülmények akadályoznák és ezeket az elnöknek *idejében* bejelenti, az elnök a jelen §. 3. pontja értelmében a végtárgyalás megtartása vagy elnapolása tekintetében dönteni fog és döntését vele közli.

3. A szabályszerűen és kellő időben elrendelt tárgyalást csak igen fontos okból szabad elnapolni. Az esetleges *elnapolás* kérdésében a bü. tanács elnöke dönt és határozata ellen az eljárás alatt álló nem emelhet kifogást.

A bü. tanács elnöke döntésének meghozatalakor a méltányossági szempontok mellett a 25. §. 3. és 4. pontjának rendelkezéseit is tartsa szem előtt és főleg az eljárás késleltetését akadályozza meg.

4. A bü. tanács tárgyalását minden tekintetben maga az elnök vezeti, köteles ennél fogva a tárgyalás napjáig, az ügy előadójának közreműködésével a becsületügy teljes anyagát oly *alaposan* megismerni, hogy a végtárgyalás akadálytalan lefolyását és az állásfoglalásnak megfelelő határozat létrejöttét biztosíthassa.

5. A tárgyalások nyugalmának és méltóságának biztosítására szolgáló és a 26. §. 3. pontjában meghatározott eszközök a bü. tanács elnökét is megilletik.

6. Az ügy kijelölt előadójának kötelmei tekintetében a 24. §. 9. pontjának a bü. előadóra vonatkozó rendelkezései értelemszerűen érvényesek, azzal az eltéréssel, hogy a bü. tanács előadója az ügy érdemi tárgyalásában és a határozat meghozatalában mint a tanács tagja, résztvesz.

A végtárgyalás lefolyása.

1. A végtárgyalásról a 6. melléklet szerinti jegyzőkönyvet kell vezetni.*

A végtárgyalást a bü. tanács elnöke az alábbi — *alakilag is kötelező* — rendelkezések szem előtt tartásával vezeti:

a) az elnök a végtárgyalást megnyitja, számbaveszi a megjelenteket és nevüket jegyzőkönyvbe foglaltatja,

b) felszólítja a jelenlevőket esetleges kizárási indítványaik előterjesztésére, adott esetben ezek felől a 26. §. 4/b. alpontja értelmében dönt, szükség esetén kiegészíti a bü. tanácsot,

c) megnyitja az immár *határozatképes bü. tanács érdemi tárgyalását* és személyesen, vagy az ügy előadója útján ismerteti a tényállás lényegét, bemutatja a leglényegesebb megállapításokat tartalmazó bizonyítékokat, ismerteti a beigazolt vádbeli cselekményeket (terhelő körülményeket), a súlyosító és enyhítő körülményeket, a tisztigyűlésen előadott védelem lényegét, végül a tisztigyűlés határozatát,

d) felhívja a tagokat, hogy nyilatkozzanak abban a tekintetben, vajjon tisztázottnak látják-e a tényállást és nem kívánnak-e esetleg bizonyos irányban még tájékoztatást. Ha igen, a kívánt tájékoztatást — esetleg az eljárás alatt állóhoz intézett kiegészítő kérdés után — megadja,

e) engedélyt ad az eljárás alatt állónak (védőjének, képviselőjének) a védelem előadására, jegyzőkönyvhöz csatoltatja az előterjesztett védőiratot, azután a jegyzőkönyvet az eljárás alatt állóval (védőjével, képviselőjével) aláírva, távozásukra engedélyt ad,

* A végtárgyalásról együttes bü. eljárás estén is csak egy jegyzőkönyvet kell vezetni, de minden eljárás alatt állóra nézve külön-külön kell szavazni és a határozatot is külön-külön kell a jegyzőkönyvbe foglalni.

f) esetleges szünet közbeiktatása után az elnök megnyitja a *tanácskozást* azáltal, hogy az ügyet elnöki összefoglalásban, — melyet írásban is becsatol, — még egyszer tömören ismerteti, majd felhívja a tagok figyelmét azokra a körülményekre, amelyek elhatározásukban döntő szerepet kell, hogy játsszanak,

g) alkalmat ad a tagoknak véleménynyilvánításra, esetleges indítványaik előterjesztésére, döntő jelentőségű részletek megtárgyalására, az iratokba való betekintésre, stb. A felszólalók nevét és a felszólalás lényegét a végtárgyalás jegyzőkönyvében rögzíti,

h) a tanácskozás befejeztével elrendeli a szavazást, még pedig először az *előzetes* kérdésekre. A szavazás minden tekintetben a tisztigyűlésre vonatkozólag a 26. §. 4/i. pontjában foglaltak szerint történik,

i) ha az előzetes kérdésekre megejtett szavazás eredménye úgy kívánja, az elnök a tárgyalást berekeszti és a bü. iratokat a szükséges intézkedések megtétele végett a jóváhagyásra, illetve befejezésére hivatott parancsnokhoz előterjeszti.*

A jóváhagyásra hivatott parancsnok a továbbiakban a 27. §. 2. pontja szerint jár el,

j) az előzetes kérdésekre lefolytatott szavazás után az elnök elrendeli a *főkérdésre* való szavazást.

A tanács tagjai a főkérdésre a vád tárgyául szolgáló cselekmények (mulasztások) tekintetében *pontonként*, előre elkészített szavazójegyeken, *titkosan* szavaznak.

A szavazójegyek a következő szöveggel készülnek:

* Ha együttes becsületügyről van szó, a szavazás minden eljárás alatt állóra nézve külön-külön történik. Az a körülmény, hogy egyes eljárás alatt állókat illetően a főkérdésre esetleg már nem lehet szavazni, nem akadályozza meg azt, hogy azokra a tisztekre vonatkozólag, akiknél ily akadály nem merült fel, a szavazást a főkérdésben is megejtsék.

1. „Eljárás alatt álló magatartása az állásbecsületet sérti“,

2. „Eljárás alatt álló magatartása az állásbecsületet veszélyezteti“,

3. „Az eljárás alatt álló az ellene emelt vádak alól felmentendő, magatartását fegyelmileg kell elbírálni“.

A szavazás úgy történik, hogy a bü. tanács tagjai a szavazójegy szövegének azt a részét, mely nem felel meg meggyőződésüknek, törlik. A szavazásban az elnök is részt vesz,

k) ahhoz, hogy a szavazás eredménye *határozattá* váljék, szótöbbség, tehát legalább 3 azonos szavazat szükséges. Ha a szavazatok ezt a szótöbbséget nem eredményezik, azaz a három lehetőség közt akként oszlanak meg, hogy egyikre sem esik három szavazat, veszélyeztető határozatot kell kimondani.*

l) a szavazás megtörténte után az elnök a tanács-tagokkal együtt megállapítja, majd kihirdeti a szavazás eredményét és ezt mint a tanács *véghatározatát* pontonként külön-külön a jegyzőkönyvbe foglalja és megindokolja.**

A bü. tanács véghatározatát a következőképpen kell megfogalmazni:

1. ha a bü. tanács határozata az, hogy az eljárás alatt álló rendfokozatában meg nem hagyható, akkor:

(N. N., rendfokozat) a tisztiállás becsületét azáltal sértette meg, hogy következik az eljárás alatt álló terhére megállapított tényállás rövid leírása. — Indokolás: következik a határozat indokolása a 29. §. 1/a. alpontjában foglaltak szem előtt tartásával.

* Legalább három sértő és bármely más két szavazat sértő határozatot jelent.

Legalább három veszélyeztető és bármely más két szavazat veszélyeztető határozatot jelent.

Legalább három felmentő és bármely más két szavazat felmentő határozatot jelent.

Bármely más lehetőség a veszélyeztető határozatot jelenti.

** Lásd a 29. oldal * alatti lábjegyzetét.

kolás: következik a határozat indokolása a 29. §. 1/a. alpontjában foglaltak szem előtt tartásával.

2. ha a tanács határozata az, hogy az eljárás alatt álló magatartásával a tisztiállás becsülete ellen vétett ugyan, de nem oly fokban, hogy rendfokozatát el kellene vesztenie, akkor:

(N. N., rendfokozat) a tisztiállás becsületét azáltal veszélyeztette, hogy következik az eljárás alatt álló terhére megállapított tényállás rövid leírása.

— Indokolás: következik a határozat indokolása a 29. §. 1/b. alpontjában foglaltak szem előtt tartásával.

3. ha a bü. tanács határozata az, hogy az eljárás alatt álló az ellene emelt vádak alól felmenthető, akkor a határozat:

(N. N., rendfokozat)-t *fölmenti* az alól a vád alól, hogy a tiszti állás becsületét megsértette, vagy veszélyeztette volna azáltal, hogy következik az eljárás alatt álló terhére rótt cselekmény vagy mulasztás rövid leírása, esetleg ehhez folytatólag: ellenben a tiszti tekintélyt érintő ama cselekménye miatt, hogy fegyelmi úton lenne felelősségre vonandó. — Indokolás: következik a határozat indokolása a 29. §. 1. c) alpontjában foglaltak szem előtt tartásával,

m) sértő határozat esetében, ha az eljárás alatt álló olyan rendjelek, érdemrendek, kitüntetések, vagy díszjelvények birtokosa, amelyeket mint tiszt vagy tisztjelölt érdemelt ki, akkor a bü. tanács indítványt terjeszt elő arra nézve is, vajjon az eljárás alatt állótól cselekménye jellegét figyelembe véve, *kitüntetéseit* stb. meg kellene-e vonni vagy sem. — Az indítvány élőszóval történt szavazás útján létrejött határozaton alapul és azt a szavazatarány feltüntetésével a tárgyalási jegyzőkönyvbe fel kell venni.

Legénységi állományban kiérdemelt kitüntetések (vitézségi érmek), továbbá a Károly csapatkereszt, a

sebesülési érem, valamint egyéb dísz- és emlékjelek bü. eljárás eredménye alapján nem vonhatók meg,

n) sértő határozat esetén indokolt indítványt kell előterjeszteni a bü. tanácsnak abban a tekintetben is, hogy az érintett tiszt — a cselekmények jellegét és az eljárás alatt álló életkorát figyelembevéve — *altishti* vagy *tisztési rendfokozat* odaítélésére méltó-, illetve alkalmas-e vagy sem. Az indítvány alapjául szolgáló, előszóval történt szavazás útján létrejött határozatot a tárgyalási jegyzőkönyvbe ugyancsak a szavazatarány feltüntetésével fel kell venni,

o) a véghatározat meghozatala és az indítványok előterjesztése után az elnök a végtárgyalási jegyzőkönyvet a tanácstagokkal aláírattja és saját aláírásával is el látja, majd a szavazójegyeket megsemmisíti, végül a titoktartási kötelességre való figyelmeztetéssel a végtárgyalást berekeszti.

2. A végtárgyalás befejeztével az elnök a bü. iratokat az iratjegyzék megfelelő kiegészítése után idővesztés nélkül a bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnokhoz terjeszti elő, aki azután intézkedéseit a 38. §. szerint megteszi.

38. §. A jóváhagyásra hivatott parancsnok intézkedései a végtárgyalás után.

1. A bü. eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok a 37. §. 2. pontja értelmében hozzá előterjesztett becsületügyi iratokat mindenekelőtt felülbírálja abban a tekintetben, vajjon a bü. tanács egybehívása és tárgyalása során — ideértve a bü. tanács határozatait is, — nem merültek-e fel alaki, vagy a bü. eljárás lényeges alapelveibe ütköző érdemi hibák, azután az eljárás folytatása, illetve befejezése tekintetében az alábbiak szem előtt tartásával végérvényesen dönt:

a) ha csekélyebb jelentőségű, a határozatot érdemben nem befolyásoló *alaki* hibák mutatkoznak, ezeket döntése előtt a tanács elnöke útján kiküszöbölteti,

b) ha a határozat *érdemét befolyásoló* alaki hiba mutatkozik, akkor indokainak egyidejű közlésével az ügy újbóli letárgyalása és ennek során az észlelt hiba kiküszöbölése iránt intézkedik,

c) ha a bü. tanács az előzetes kérdésekre megejtett szavazás eredményeképpen a tényfelderítő eljárás *kiegészítését*, avagy a *beszámíthatóság* kérdésének eldöntésére szakorvosi lelet beszerzését tartotta szükségesnek, akkor a parancsnok a 27. §. 2. pontja értelmében jár el,

d) ha a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok a bü. tanács határozatát érdemben és alakilag is *helytállónak* tartja, azt tudomásul veszi és a 40. §. értelmében kihirdeti,

e) ha azonban a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok *nem tartja érdemben helytállónak* és az állaskövetelményeknek megfelelőnek a bü. tanács határozatát, hanem úgy véli, hogy a becsületügynek a határozat szerinti befejezése az állásbecsületnek és a tisztikar ezen alapuló tekintélyének hátrányára szolgálhat, jogában áll, hogy indokainak egyidejű közlésével a becsületügyi tanácsot egyízben az ügy újbóli tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítsa.

Ha a bü. tanács ezen újabb tárgyalása a közölt indokok figyelembevételével is ugyanazt a véghatározatot eredményezte, a jóváhagyásra hivatott parancsnok a becsületügyet a véghatározat szerint befejezi.

2. Az ily módon befejezett becsületügy újrafelvételét a 42. §. 2. pontja alapján — idevonatkozó javaslatra vagy enélkül is — a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) rendelheti el.

39. §. A jogerős véghatározat következményei.

1. Az a tiszt, akit a tisztiállás becsületének *megsértésében* vétkesnek mondottak ki, elveszti rendfokozatát.

Ténylegesállományú tisztteknél a rendfokozat elvesztésével a rendfokozatszerű illetmények (tényleges vagy várakozási illetmények) elvesztése is együtt jár.*

Nyugállományú tiszt rendfokozatának becsületügyi úton történt elvesztése esetében is megtartja nyugellátása további élvezetére vonatkozó igényjogosultságát. (1921:XXXII. tc. 15. §. k) pontja.)

Ha a bü. tanács a kitüntetések elvonását indítványozta, vagy ha elvonásukat a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok, vagy a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) tartja szükségesnek, az Államfő idevonatkozó elhatározásának ki-
eszközlése iránt a honvédelmi miniszterhez kell felterjesztést tenni.

Hasonlóan előterjesztést kell tenni az esetleg javasolt (37. §. 1./n. pont) altiszti vagy tisztési rendfokozat odaítélése tekintetében is.

2. Az a tiszt, akit a tisztiállás becsületének *veszélyeztetésében* találtak vétkesnek, intésben részesül, aminek

* Az állásbecsület megsértésében vétkesnek talált és ennek folytán rendfokozatát vesztett tényleges tisztet a honvédelmi miniszter a m. kir. honvédségről szóló 1921:XLIX. t.-c. 19. §-ának 5. bekezdésében foglalt rendelkezésekhez képest a honvédség kötelékéből elbocsátja. Az érintett tiszt rendfokozatszerű illetményeit a bü. határozat jogerőre emelkedése után a fogyatéki esetekre nézve fennálló elvek szerint végleg be kell szüntetni. (G—10. Illetmény Szabályzat I. Fejezet 24. §. 4. pont.) Az ilyen volt tiszt a katonai ellátásról szóló 1921:XXXII. t.-c. 6. §-ának d) pontjához képest nyugellátásra való igényét is elveszti. A honvédelmi miniszter azonban a most idézett törvény 9. §-ának 1. bekezdése alapján beigazolt rászorultság és érdemesség esetén a törvényes mérték teljes összegéig terjedhető ellátási illetményeket (különleges ellátás) ítélhet oda.

következményeképpen őt a honvédelmi miniszter az A—7—4. jelzésű Rangmeghatározási Szabályzat 5. §-ának 14. pontja értelmében rangban — fél évfolyamévvvel — hátrább helyezi.

Az intést hatálybalépése napjának feltüntetésével a tiszt minősítvényi táblázatában elő kell jegyezni.*

Ha a *megintett tiszt* az intés hatálybalépésének napjától számított 1 éven belül újabb olynemű cselekményt követ el, amely miatt eilene bü. eljárás indul és ez a bü. eljárás is veszélyeztető határozattal végződik, ennek az újabb veszélyeztető határozatnak következményei és kihatásai ugyanazok, mint a sértő határozatnak.

Veszélyeztető határozat esetén a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok a határozat alapjául szolgáló cselekmények (mulasztások) miatt az adott intéssel egyidejűleg fegyelmi fenyítést is kiszabhat.

3. Ha az eljárás alatt állót akár veszélyeztető, akár felmentő határozattal kapcsolatban fegyelmi úton megfenyítik, a fegyelmi fenyítés kiszabására, végrehajtására, kihirdetésére és előjegyzésére vonatkozólag a Szolg. Szab. I. R. XIII. fejezetben, valamint a jelen szabályzat 1. §. 3. bekezdésében foglalt rendelkezések irányadók.

* Az A—7.—3. jelzésű Szabályzat a minősítvényi táblázatok szerkesztésére c. szolgálati könyv 4. melléklete szerint az intést az időpont feltüntetésével a minősítvényi táblázat 4. lapoldalának 11. rovatába kell bevezetni.

Oly (nyugállományú, szolgálaton kívüli) tisztteknél, akikről minősítvényi táblázatot már nem szerkesztenek, a megintést utolsó évi minősítésük 11. rovatán kívül nyilvántartási lapjukban is elő kell jegyezni.

40. §. A véghatározat közlése, kihirdetése, a becsületügyi iratok előterjesztése.

1. A becsületügyi tanács határozata a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok döntésével, *a döntés aláírása napján* emelkedik jogerőre és lép hatályba (véghatározat).

2. A jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok az eljárás alatt állóval a véghatározatot mindenkor teljes tartalmában, indokolásával együtt közli, egyúttal őt a határozat hatálybalépésének napjáról és következményeiről, valamint az esetleges fegyelmi megtorlásról értesíti.

Az idevonatkozó értesítést az eljárás alatt álló nevére szóiban, szolgálati úton, átvételi elismervény ellenében, esetleg tértíve vevénnyel kell megküldeni.*

3. A véghatározatot a 2. pont értelmében történő közlésén felül ki is kell hirdetni. *A kihirdetésre nézve* az alábbi rendelkezések irányadók:

a) ha a véghatározat az állásbecsület *megsértésére* szólt, a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) azt tiszti parancsban teszi közzé,

b) ha a határozat *veszélyeztetésre* szólt, a jóváhagyásra, illetve befejezésre hivatott parancsnok dönt afelől, hogy a kihirdetés csupán az érintett csapattestben,

* Ha a véghatározatot ily módon nem lehet kézbesíteni, a kézbesítést — zárt borítékban — közigazgatási úton (községi előljáróság, m. kir. államrendőrség, csendőrség stb. útján) kell megkísérelni.

Ha a kézbesítésnek ez a módja sem vezetne eredményre és a kézbesítést kétségtelenül az eljárás alatt álló magatartása hiúsította meg, a véghatározatot a kézbesítése tárgyában keletkezett iratokkal együtt a bü. eljárás irataihoz kell csatolni.

Ily esetben a véghatározatot utólag mindenkor általánosan is ki kell hirdetni.

parancsnokságon, stb. belül, avagy ezen túlmenően is és mily mértékben történjék,

c) a *felmentésre* szóló határozatot annak a csapattestnek, alakulatnak stb. tisztikara előtt kell kihirdetni, amelyhez az eljárás alatt álló a bü. eljárás megindításakor tartozott, ha pedig az eljárás befejeztekor már más csapattestnél, alakulatnál stb. teljesít szolgálatot, ennek tisztikara előtt is,

d) *fegyelmi fenyítések* kihirdetése tekintetében a Szolg. Szab. I. Rész 686. pontjának b) alpontja szerint kell eljárni.

4. Ha a bü. eljárás során oly tiszt ellen hoztak sértő határozatot, aki polgári viszonyában *állami vagy ezzel egy tekintet alá eső* szolgálatban álló *tisztviselő*, akkor a véghatározatot indokolásával együtt az illető tiszt polgári előljáró hatóságával is közölni kell.

Ily esetben a m. kir. honvéd vezérkar főnöke (csendőrség felügyelője) a 47. §. rendelkezéseinek figyelembevételével, az illető tiszt polgári előljáró (felügyeleti) hatóságának a becsületügyi iratokba is betekintést engedélyezhet.

5. A becsületügyi eljárás jóváhagyására, illetve befejezésére hivatott parancsnok a végkép befejezett és lezárt bü. eljárás iratait, az eljárás befejezésére tett *intézkedéseit* (lásd 38. §. 1/d. pontja) tartalmazó iratokkal kiegészítve, nyilvántartás és megőrzés végett a m. kir. honvéd vezérkar főnökéhez terjeszti elő.